

СПОРТ
Вай боксёраш
котбаьлар,
Шолжа-Галий тIа
хиннача чемпионате

16

ЗУЛАМ
Наркомани селхан,
тахан, кхоана

13

СЕРДАЛО

1923 100 лет

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№25 (12602)
Аьтинга
бутт,
29 ди, 2023 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

ПЕРХІАМ

«Дег чу бисараш» яха
дагалоаттама сайре

3

КЪАХЪЕГАМ

МагIалбике дIахохьош
да, нах дукхагIа лела
моттигаш тоаяра
балхаш

6

НАЪХА ХЪАШТАШ

Никъ боаца никъ

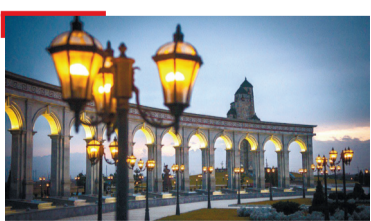
7

СИЙЛЕ

Къаман селхане
йовзийташ

8

ЛИТЕРАТУРА

«Беканаькъан Тембот
— гIалгIай поэзи
хьакхеллар» яха гойтам
хурба

10

@gserdalo
vk.com/gserdalo
Дзен сердало
www.serdalo.ru

**Камоаршали къахетами
Гурбан цIай дездергда республике**

2

**Доккхача
дикаех кхувш**

Диъ шу да
Келаматанаькъан
Махьмуд-Іаьла
республикан керте
латта

4

ГалгIайчен Кулгалхо: Россе халкъ Путин Владимира тIехъа да

Султиганъкъан Йоакъап

ГалгIайчен кулгалхо-чо Келаматанъкъан Махъмуд-Иаьлас аьлар, ма варра хьаллоац ше Россе Президент Владимир Путин, дуненна вовзаш вола политически кулгалхо ва из, аьлар «Сердало» газетага мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Паччахьалкхен кулгалхо-чо белагалдаь ма хиллара, мохк тахан къовсам лоаттабеш ба, «вай наьха вахар, кхерамзле бахъан долаш, вай кортамукъале йолаш, Россе дахархой долаш, вай бокъо йолаш, эзар шерашка денз ший истори дола паччахьалкхе йолаш хилийтара тIехъа».

Бакъда селхан денз вайна хьахозаш латтар, Россена беш бола тийшаболх ба ца аьлча, кхы ала хIама дац.

Белгалдакка безам ба са, ГалгIайче эггара халагIча хана а Даьхе лораш лавттарех хилар. Тахан вай майра бIухой, эггара халагIча хьалашка, вай кхоане бахъан долаш, моастагIа юхоташ латаш ба. Со тешаш ва, ГалгIайчен бIухой цIаккха а баргбац харцахьарча хIаман тIехъа.

Кхетаде хала да Пригожина, цунна гонахьарча ГIозаро леладер, тахан Россе кхоане бахъан долаш шоай са Юдилла кийча болаш, моастагIа юхоташ латаш болча бIухошта букъ тIехьашкахьара тоха урс санна да из. Вай Президента цу хьалах вай кхераш цахилара а сатийна хилара а чIоагIо лу. Тахан вай дерригаш Президента гонахъа, из хьаллоацаш, хила деза, Россе халкъ массахана хиннад, хург а да Путин Владимира тIехъа, из чIоагIа а низ бола а политик ва, дерригача дуненна цIихеза саг ва, ший чIоагIача политикаца вовзаш хиларах», — язду Макшарипа Махъмуд-Иаьлас ший телеграм-канале.

Мехка бахархоша язду, наьха цъоагIо хила езарах, лаьрхIа йола тIема операци дIахьош болча бIухоша, чIоагIагIйола тIема бокъонаш лелае езарах. МоллагIа дола Российски Закон телехаде гIертар доккха зулам да.

Нах тешаш ба, уж халонаш тIехьашка а юсаш, дукхача ханашка машар а этта, российски паччахьалкхе яхархиларах.

Камоаршали къахетами

Гурбан цIай дездергда республике

ГIазданъкъан Ахьмад

Бусалба нахIа деза, беркате дола гIурбан ди дездеш ба бахархой тахан. Из да Ибрахим-Пайхамара турпала гIулакх вайна дагадохийташ дола, ХьажIа бахарий хьажол йистедоалаш дола доккха ди. Цу денца сакъердалуш хила Iемад вай дерригаш, бера хана денз. Дуккхача бусалба наьха дегашка йIовхал лоаттаеш, адамашта юкье къахетам боаржабеш дола из ди вайна чIоагIа боча да. Вай мехкадас Келаматанъкъан Махъмуд-Иаьлас соцам баьб, укх бетта 28, 29, 30 денош республике салоIаш да, аьнна.

«Укх дезача деношка, Даьла раьза хургвола дикаш доаржадеш, вIаший хинна эгIазло дIайоаккхаш, могош боацарашта, дог ийшарашта, бошта терко еш, цар дегаш хьоасташ хила деза вай. Дала диканца бекхам баь юхадайталда шоана, оашош даь беркате гIулакхаш. Даьла раьза волаш хилда вай наькъаш», — иштгача дешашца бахархошка кхайкарал ду вай Мехкадас.

Сийдолча КъорIо хьех вайна, вIаший хьожаш; даьца, наьнаца, гаргарчарца хоза гIулакхаш леладеш; сабаре, безаме долаш даха. Бусалба нах шоайла оагIув хьаллоацаш хила беза.

Вайх хIаране лархIа дезаш, сий де дезаш, хIамаш да уж!

Дуккхача вай къаман наьха хоза терко ю укх деной, сагIаш телаш, берий дегаш гIоздоахаш, совIаташ декъаш. Вай Мехкадас вIашагIеллача къаман ганзо дика новкъостал дир укх шера а Наьсарен, МагIалбика, Шолжа, Пригородни, ЖIайрахъа кхалешка бахача наха гIурба де. Ганзо дулх декъаргда таро йоацача, дукха дезал болча наха. 5000 совIа болча мискача наха дулх дийкъад.

«Оаха кхетаду, тахан дукхача наьха гIурба де таро йоацилга. Вай бувцараш ба миска, цIагIа дукха дезал бола, да дIаваьнна нах. Иштгта гIо дергда, тIема операциен юкье вахар хаьдача бIухой

дезалашта. Еригача юрташка, хIара шера жа дIадекъ оаха. Юртарча администраце бовз уж доагIараш. Хоза, беркате гIулакх вIалла а дита йиш яц! Укх хозача деной боагIаш бола хам бе беза вай», — аьлар Келаматанъкъан Махъмуд-Иаьлас.

Ший тайпара безаме, хоза денош да ераш! Дог гIоздаьнна ба нах! ХIара юрта, цIагIа кийчо еш ба цу денга. Наьха дегаш доасталуш, эгIазло дIайоалаш дола денош да ераш! Аьттуви, низи хилба вай; АллахI раьза хургволча тайпара дIакахьовла! Вай мохк маьрша болаш, берригаш иразе болаш, юхадоагIалда ер хоза, даькъала денош!

Келаматанъкъан Махъмуд-Иаьлас кхайкарал дир мехкахошка, ГалгIайчен МВД болхлой дагалоаттама денца

Султиганъкъан Йоакъап

ГалгIай Республикан Кулгалхо-чо белгалдир, ГалгIайчен хIара вахархочунна дагабоагIа 2004 шера аьтинга бетта 21-22 деношка байнараш, шоай цIенъюкьера нах санна, уж лоархIаш а дагалоаттабеш а ба.

«Хьамсара новкъостий! Хьамсара ГалгIайчен бахархой!

Шераш дIадолхаш да, бакъда дег чура бала лаьгIлуш бац. 2004 шера аьтинга бетта 21-22-ча деношка ГалгIайчен шийна тIаййцар халкъашта юкьерча терроризма уззара дов. Цу бIехача гIозаро вай мехкаца моастагIал леладеча наьха лоIам кхоачашбеш, российски паччахьалкхен духьала волча моастагIчун бIехача политиканна юкьебахар уж.

Царна а иштгта уж оттабарашта а хийттар чакхдаланзар. Царна хийттар, ГалгIайчен терроризма духьалъотта низ хургбац, аьнна. Дагадоацаш, тийшача балхах уж вай мехка бус, ха йоацача хана, чубаьнна хиннабале а, бокъонашлораяра органаш,

кхьыбола Iаьдала болхлой царна духьалъоттар.

Иштгта бартах вIашагIбеллача къовсамеча балхо, зуламхочун бIеха гIоз бохабир, цхьанна террориста доагIаш дола Iазап ца деш дисанзар.

Президент Путин В. В. хьалхарча деношка вера ГалгIайче, из хьаллацара.

Бокъонашлораярий балха декхарех дувцаш, цо белгалдаккхар: «МВД массайолча ханашка Россе бокъонашлораяра балха керттерчарех лоархIаш хиннай, цун болхлой паччахьалкхен чIоагIо хиннай, шоаш кхо ца беш, моллагIча кхерама духьалъотташ хьабаьхкаб уж, даим эггара лоархIамерIа дола халкъа юкьера декхараш кхоачашдеш».

Республика цу халача ханашта духьалъоттар, федеральни центро лоаттадеча новкъосталах.

ХIанз а Россе моастагIашта дезар ца хулийташ, вай кхыча республикашта нийсса экономика чIоагIеш доагIа, дегIайоалаю социальни, культурни, политически ГалгIайчен вахара оагIонаш.

ГалгIайчен денал долча, майрарча видалаша дизза шоай Даь-

хен хьалхашкара декхар кхоачашду, Украине дIахьош йолча лаьрхIача операцие, цунца цхьана Российски Федерацие кхерамзленна Iалашо а еш.

ГалгIайченна доккха во дар цу бус бIаь гаргта саг, шоай балха декхар кхоачашдеш валар. Вайна уж берригаш а, воай цIагIара болаш санна, дагабоагIа, лоархIа а лоархI, биц а бергбац. Цар гаргарча нахаца, вежарашца, даьшца-ноаношца, цар дисача берашца цхьана бекъ из бала.

Вай бокъонаш лораяраша цу деношка гойтар, Даьхе бахъан долаш шоаш мел кийча ба моастагIчоа духьалъотта, Даь-

хенна шоаш мутIахъа хилар.

Уж бицбергбац тахан а иштгта тIехъа тIайоагIача хана а, цар денал, майрал, халонашта духьалъотталуш хилар, вай дегашка дахаргда даим.

Республика бахъан долаш, шоай са Юдиллача ГалгIайчен МВД болхлой цIераш даим яхийла вай дегашка!

Дала къахетам болба, Дала гешт долда байначарех. Бийрза моттиг Дала даькъалайойла цар», — йоах ГалгIай Республикан кулгалхо-чо Келаматанъкъан Махъмуд-Иаьлас хьабайтача хоама тIа.

Дицлургдоацача денах бола дагалоацам

Султиганакъан Йоакъап

Вай республиканна, берригача мехка санна, эггара халагдолча деноех да, ахкан хьалхарча бетта 22-гIа ди. 1941-ча шера цу дийнахьа, маърша баьхача наьха вахар дохадеш, чухийлхар фашисташ.

«Цу хана, дукха вай къаман нах Даьхе лораш, моастагIа вохаве тIем тIа ихар. Дукхабараш лийгар Ленинграда, Москван, Сталинграда, Ростова, Берлина, кьыча ГIалай а моттигий а тIема аренашка, дукха денал дола къонгаш шоай мехках кхийтанзар», — дувц историкаша шоай балхаш тIа. Дукха шераш цул тIехьагIа даьлча, 2004 шера цу дийнахьа террористаш яхача бIехача наха доккха туржаI оттадир ГIалгIайче. Алтынга бетта 21-22 деной бус 100 совгIа Iаьдала болхло велар. Ма дукха ноаной, истий, бераш шоай воI, да, цIен-да воацаш бисар!

«МоастагIех республика лораш лаьтта нах бар уж берригаш. Даьхе лораш хьадар цар вахар. Ха дIаяхале а, дега човнаш-м ерзац, селхан хилча санна, хала долаш, латт из ди наьха дегашка. Цу сийдолча наьха цIераш вайна цIаккха а йицлургьяц, цар цу дийнахьа хьехка майрал, хам баь варгвоацаш я», — белгалдир мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Иаьлас ший телеграм-канале. МоастагIаша шоашта доагIа таIазар дIаййцар. ТIехьагIа, уж гучабоахаш бола болх дIаххихьар республике. Вай дерригача къаман хала ха яр из! Цу хана, Даьхе лораш латташ, вахар хьадараш дагалувц вай тахан, цар хьабена турпала никь вай дегашта бицлургбац!

«Дег чу бисараш» яха дагалоаттама сайре

Гаьгенакъан Марина

Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIагIа, «Дег чу бисараш» яха дагалоаттама сайре дIайихьар. Из хетаяь яр ГIалгIай Респубике 2004 шера алтынга бетта 21-22-ча деношка бокъонаш лораша терроризма бIеха гIоз тIалета хилара, аьлар «Сердало» газетга цигарча зарбан болх лелабераша.

«Цига дакъа лаца бийхабар Афганистана ветераний Российски Союза моттигерча отделене кулгалхо МутаIаланакъан Гурсман, ГIалгIайчен Iаьдала болхлой, юкъярлонна доакъашхой, бокъонаш лораяра йолча моттигий болхлой, шоай балха декхар кхоачашдеш байнача Iаьдала болхлой дезал, иштта ГIалгIай Республикан Илман, дешара министерствон викалаш.

Кхетаче дIайолайир 2004 шера цу кьызача бус а

шоллагIча дийнахьа а хинна терроризма унзара гIоз а цар карагIа байнараш а дагабохаш. Гулбеннарашта го йиш йолаш бар Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIен дешархоча Пюлданакъан Раянас, Хьавас, Саккхаланакъан Ясминас, Пюлданакъан Иризас, Албохчанакъан ХIажара кийча баь суртий а иштта книжкай а гойтам. Цига иштта йийшар оазархочо, иллеш яздархочо БIарахой Мадинас язъь «РОВД соахка» яха хоза байт. Кюарга чулоацам болаш яр «Уж лелараш» яха КIанташанакъан Заремас язъь байт, из йийшар Саккхаланакъан Ясминас. Кхетачене къамал дир Наьсарен кхален кулгалхочо Исмейланакъан Iамархана, Эккажкъонгий-Юрта кулгалхочо Йовлой Микаила, ГIалгIай Респубике гIолла йолча МВД (ОРЛС) боллошца къахьегаш волча Багайнакъан Мухьмада, Наьсарен кхале гIолла йолча Росс ОМВД кулгалхочо Хамхой Ийисас. Цул

тIехьагIа «Назам» яхача дин викалий тоабанна хьалхалатгача Iажанакъан Хьасана дуIа дир байнарашта тIера, молват а дийшар», — аьлар хоамо.

Эккажкъонгий-Юртарча культуран цIагIа дIахьош хиннача байнарах болча дагалоаттама кхетачене дакъа лоацаш хилар цар гаргара нах: веннача милице прапорщика Къоастой Ахьмад-Башира фусам-

нана Къоастой Лариса, лийца нах чубехкача изоляторе беча балха тIа волаш веннача Кхоартой Iаьлий фусам-нана Кхоартой Хьава, Наьсарен кхалера ОВД кулгалхочун гIонча, милице воккхагIвола оперуполномоченни ГюгIанакъан Мухьмада фусам-нана Котанакъан Макка, Наьсарен кхален ОВД кулгалхочун гIонча хиннача Кхоартой Адама воI Зубайра.

Бресте сийленг хьадийллад; гIалгIай, нохчий къамех болча турпалхой цIераш тIайолаш

ГIазданакъан Ахьмад

ТIема сийлен шахьара — МагIалбика викалаш Бресте Сийлен аллея хьаеллача хилар, вай мехкахой цIераш я цу тIа язъьраш, Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа Белоруссе лаьтта моастагIчох лорадеш хиннаб уж.

«Сийлахь-боккха Даьймехка тIом лаьтгача хана, Белоруссе лаьтта моастагIа тIа ца вайташ, духьалъэтта байнача вай мехкахой цIераш малхяхара дола дош ГIалгIай, Нохчий республикай викалаш цкъа хьоахадаь Ийнабац.

Цунца дувзадена да Сийлен аллея хьаеллар.

Тахан Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа Белорус-

се къаман духьала Iазап лоттадарах болча дагалоаттама, Бресте хьадийллар Росс, ГIалгIайчен, Нохчийчен цу тIем тIа байнача къонгашта хетадаь сийлен улгаш. Цу кхетаче дакъа лоацаш хилар Брестски облысполкома кулгалхо Лободинский Сергей, Брестера РФ генеральни консул Муратов Олег, гIалгIай, нохчий викалаш, кхьбола беа хьаьший», — аьлар «Сердало» газетга хIанз Бресте волча МагIалбик-Шахьара администраце кулгалхочун гIонча волча, ГIалгIай Республикан Юкъярча палатан доакъашхочо ГIаьнтамаранакъан ЯрагIе.

Белгалдоаккх, Брестски гIап оалача моттиге тIом лаьтгача хана, цига моастагIчоа духьалъэтта кIезига хиннабац вай къа-

ман къонгаш. Тахан хьайийлла Сийлен аллея дIахойодача хана кхь дукхагIа хоамий улгех хьалъюзаш хургья, вай мехкахошта карагIдаьнна цар тIа дувцаш.

Сийлахь-боккха Даьймехка тIом лаьтгача шерашка, моастагIа вохавеш, Росс, Белоруссе бахархошта карагIдаьнна цIаккха а диценна ха йоагIаргьяц. Вай

вошал долча мехкий исторе оагIонаш лораяр пачахьалкхен лоархIаме политический декхар да. Наьха дегашка, цIаккха ца йовш, яхаргья уж ханаш.

Партийни проекта кулгалхочун балха толам белгалбир

Гаьгенаькъан Марина

Моттигера «ЦаI йола Росси яхача кхалнаьха болама» партийни проекта кулгалхо йолча БIарахой Мадинайна баркал оалаш, какхат дера ювчача парте генеральни совета секретаря-гара, аьлар «Сердало» газетага парте доакъашхоша.

«БIарахой Мадинайна, цо лакхача боарам тIа пачахьалхен организаце болх дIахьош хиларах, баркал аьлар РФ Федерацие Совета кулгалхочун ГIонча, «ЦаI йола Росси» яхача парте совета Генеральни секретарь волча Турчак Андрея», — йоах хоамо.

Белгалдаккха дезаш да, БIарахой Мадинайна дикача толамашца ше йовзийтай, политически балха тIа санна кыча даькъ тIа а. Из я Эккажкьонгий-Юртарча культуран цIен кулгалхо, «ГалгIайчен халкый Ассамблея» РОО сий дола кулгалхо, ГалгIай Республикан культуран цIихеза болхло, иштта Российски Федерацие, ГалгIай Республикан композиторий Союза доакъашхо.

Доккхача дикаех кхувш

Диъ шу да Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла республикан керте латта

Султиганаькъан Йоакъап

Бокьонаш лораяра тIехьа дукха болх баь волаш, дуккхача дикашта тIехьа белгала волаш вар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла, вай республикан кулгалде хьатIавенача хана. 2019-ча шера ахкан хьалхарча бетта 26-ча дийнахьа РФ Президента амар денна, ГалгIай Республикан кулгалде оттавир из. Диъ шу сиха дIадахар, хIаьта даь латтача дикашка хьежача, уж дукха да. Дуккхача шерашка прокуратуре кьахьегаш, дукха лоархIае гIулакхаш чакхдоахаш лаьттача Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлан дика довзар укх республикера хьал. Ма дарра аьлча, малагIча моттиге фу доалл, фу леладу, дика довзаш вар из хьатIавоагIача хана. Нах бекьаш дола хIама юстардаьккха, кьахьега ловш, ховш мел барашка кхайкарал дир цо, мехка гIулакх тоадара тIехьа, цун сий хьалдоаккхаш кьахьегаш дIадаха деза вай, аьнна.

Беррига хьакимаш, кьахьегамхой, бизнесменаш, лакхача боараме, бехктотхаме шоай болх дIахьош латташ, массахана нийслац... Мехкадаь шоаех хинна тешам боабаьраш а нийсбелар... Цун ма хетта кьахьегаш хиланзар цьаццабараш. Белгалде деза, из хьатIавенача шера денз, мехка хьал дикка тоадеш кьахьегараш а хиннига. Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла хьатIавеначул тIехьагIа, налогеми кхьдарехи вIашагIкхеташ хинна ахча айделар, 2,3 млрд кхоачаш. 2019-ча шера 3,2 млрд лаьтта из таьрахь 2022-ча шера 7,3 млрд кхоачаш айделар. 11,8 млрд вай республиканна тIалаьтта

декхар, 3,4 млрд Ютадоаладир Мехкадаь кьахьегамца. Республиканна тIалаьтта 5,8 млрд кредит 1,9 кхоачадир. Боккха болх дIахьош, дукха, хьинаре кьахьегарца аттачаьхьа дерзидир цу мугIарера гIулакхаш. Республикера дуккхача политикий, экономистий, региона аналитикий сатем боабаь, дуккхача шерашка дIаьхденна дIагIорда аьнна хийтта из доккха декхар аттачаьхьа даккхара тIехьа, дикка кьахьийгар Мехкадас. Дуккхача хана денз болх соцабаь лаьтта моттигаш а кьахьега йолаелар... Юртбоахаме хьегаш дола кьа хьаййчача, дикка толамаш даьхад вай укх тIехьарча диъ шера.

Дикка тоалуш латт мехка туризма хьал. Республике салаIа бахка безам бола хьаьший, хIара шера дукхагIа хулаш латт. Республика керте латтача сага, ший мехка хьал тоаде гIерташ хьега кьа зувш да. Воккха хьаким хилча, ший оамалаш ца

хувцаш, хьалха ше хиннача беса, нахаца Имерза, цар халонех кхеташ, хIаранега ладувгIа ловш хилар, мах баь варгвоаца доккха дика да! Наха гIю де дага, дукха беркате проекташ кхеллай республика кулгалхо. Мел лоархIае, дика проект я, шоай коа бешамаш лелаеца наха новкьостал де цо юкьеьккхар. Хам баь варгвоацаш я, хала таро ярашта, байнача полице болхлой дезалашта, тIема доакъашхой гаргарча наха цо еш йола терко. ХьатIавенача дийнахьа денз, мехка эгара хьалхарча юьханца тоаде дезараш меттадоаладеш латт, РФ Президента тешаме саг ва, аьнна, хержа хьатIавайтача вай Мехкадас. Тахан республике дIахьош я дукха моттигера, кьаман проекташ. Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас мехкара экономически хьал тоадара тIехьа юкьеьхача цу проекташа, республикера хьал дикка аттачаьхьа даьккхад. Тахан хье-

гаш дола кьа — вай сийрда кхоане! Укх диъ шера, дукха керда берий бешамаш, ишколаш, культуран цIенеш, спорта моттигаш хьайийллай вайцига.

Кьаьнара ишколаш тоае юкьеьккха, лаьрххIа проект я. Дика хувцамаш дукха да мехка! Хьадаь латтараш хам баь варгвоацаш да, хьинаре кьахьегаш латт дIахо а, тишденнар тоадеш, сеца латтачунга болх байташ, кердадараш хьакхоллаш. ДIа-хьа хьежача, вайх хIаране зувш дола хувцамаш да уж! Россе регионашта гуш да тахан, гIалгIай мохк хIара денна тоалуш, бIаьхий хулаш, хьалха вIалла а хургдац аьнна хийтта доккхий хувцамаш хулаш, эргабоалаш латтилга. Тахан вайх хIаравар укх мехка доаккхал де йиш йолаш ва! Цу тIа кхоачаде гIерташ, дукха дикаш доаржадеш, хьавоагIа, ше болх беча диъ шера, Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла!

Сурх яхача лазара духьала сунт тохаргда

Султиганаькъан Йоакъап

Сурх (корь) оала лазар даьржа моттигаш я вайцига. Цьаьдолча цIагIа, из лазар берригача дезала кхеташ хул. Цунна духьала маьхий тохаш бола болх ба вайцига дIахьош.

«Маьхий тоха деза аьнна кьоаставаьраш 7 243 саг вар, царна юкьеьра бераш — 5 768. Таханарча дийнахьа маьхий техараш — 5 532 саг ва, царна юкьеь бераш — 4 442», — йоах тхога кьаьчача хоамо. Ше-ший аргIагIа, масе моттигашка маьхий тохаш, болх дIахьорба.

Страховани еш гIю дергда

Султиганаькъан Йоакъап

Массане е езаш йола, унахIенон оагIонцара страховани еш, федеральни моттиго гIю де лерхI вайна. Цох лаьца дийцар вай Мехкадас, РФ унахIенон страховане федеральни ганза кулгал деча Баланин Ильяйца. «Балха боацача наха страховани яра гIулакх чакхдоаккхаш гIю дарах дийцар оаха цьхана», — язду вай Мехкадас ший телеграм-канале.

Республика кулгалхочо белгалдир, Баланин Ильяс цу гIулакха тIа дIадахача шера а вайна новкьостал даь хилар. Укх шера а гIю эшаш хьал да. Республикан бюджете цу гIулакха тоьаш ахча дац. Цудухьа федеральни оагIоно гIю дар, вайна чIоагIа лоархIае да. ДIайихьача кхетаче, шоана мел эшаш дола новкьостал хургда шоана, аьнна, чIоагIо йир воккхача хьакима.

Генерални директора духъала уголовни гѳулакх хъадиѳлад

Алов Муса

Галгѳай Республикан тохкама органаша уголовни гѳулакх хъадиѳлад «Транс-Сервис» ООО генерални директора духъала, РФ УК 159 ст. 4 д. чудаогѳа зулам даъ хиларах, аьлар «Сердало» газетата бокъонаш лораераша.

«Подрядчика Галгѳай Республикан архитектуран, вахара-коммунальни боахама, гѳишлон Министерствоча хъалхе а вѳашагбеллача тийшача балхах, «Адам деббар» яхача къаман проекта чуйоагѳаш паччахъалхен контракт чѳоагѳяьѳи, Галгѳай Республикан Насарен шахъаре берий беш хъальярах.

Бюджетера ахча лочкъада-ра, цу сага каъхаташ кийчдаъд, боацаш бола мах тѳа а оттабаъ, йистедаханза дола балхаш а юкъедихъа, дѳаяханза йола гѳишлон материалаш дѳаяхай аьнна харцахъара каъхаташ даъха», — йоах хоамо.

Республикан бюджетера Галгѳай Республикан гѳишлон Министерство коммерчески фирма чота тѳа 6 миллион ахча дѳатѳадахийтад, хъаданза долча балхех. Из бахъан долаш, цу сага Российски Федерацие бюджета доккха зе даъд.

Иштта белгалду, хъалхагѳа а, «Адам деббар» яхача къаман проектах, республикан Магас-Шахъаре берий беш хъальяча хана, цо бюджетера ахча лочкъадаъд, яхаш.

Омона болхлочунна, ахчанна къоал дарах, ха техай

Алов Муса

Галгѳай Республикан Магаса кхалерча судо бекъаьв, РФ УК 159 ст. 4 д. доагѳаш ма хиллара, Галгѳай Республике гѳолла йолча МВД ОМОНа командири гѳонча, 59 шу даьнна болхло, (доккха ахча хъаэцаш, къоал дарах), цунна кхо шу ха техай кортамукъа вуташ, царех шин шера цун гѳулакхашта тѳахъожам лоттабергболаш, аьлар «Сердало» газетата бокъонаш лораераша.

«Судо оттадир, цу сага 1 миллион 200 эзар сом лочкъадаъд, «Вахар» яхача лаьрхгѳа йолча федеральни программанна чудаогѳаш дола сертификат хъаэцаш», — йоах хоамо.

Цунгара цъа миллион ши бѳаь эзар сом паччахъалхен ахча хъадаькхад, ше балхара дѳаваькхав.

Хано йицъяц тѳема зама

Газданаькъан Ахьмад

Сийлахъ-боккха Даймехка тѳом болабена 82-гѳа шу долаш, «Баркал шоана сатемах» яха хъетаче дѳайихъар Яндарерча культуран цѳагѳа. Из дѳайихъар яр цу фусама исбахъален кулгалхо Йовлой Мадина.

«Нийсса 82 шу хъалха дѳаболабелар исторен чухъ эггара дукхагѳа наьхаций Юдахийта, 27 миллион вай мехкарча наьхавахар дѳадихъа тѳом.

Из тѳом кхаьчар вай мехка ерригача мийнгахка. Масанеца цъхана Даьхе лорае эттар Галгѳайчен бахар-

хой а, халонашта духъальютташ дѳадихъар цар уж тѳема шераш. Аз берашта дийцар, малагѳича халонашца яккхай цар таханара паргѳато, вайна машар хургбола ер ха.

Кхувшбоагѳарашта дувца деза шоай даьшта, цар даьшта моастагѳа эшавеш карагѳдаьнначох, цар Даь-

хенцара безам совбоаккхаргболаш, из вай юкъара декхар да», — аьлар Йовлой Мадина, «Сердало» газетата ше къамаьл деш.

Россе дездеш дола балан, сийлен Ди белгалду Галгѳайчен массайолча культуран-салоѳама моттигашка.

Къонача эскархоша дакъа лаьцар, «Дагалоаттама кѳерам» яхача Ерригроссе болама юкъе

Газданаькъан Ахьмад

Галгѳайчен къона эскархой дакъа лоацаш хилар «Дагалоаттама кѳерам» яхача Ерригроссе патриотически болама юкъе. Из хетабаъ бар Сийлахъ-боккха Даймехка тѳом болабена 82 шу ди-

зара. Дѳаяхача бус уж хилар Магѳалбикерча Серго Орджоникидзе цѳерагѳича культуран, салоѳама парка юхерча Сийлен мемориале, цар кѳерам сегар Магѳалбик лораеш байнача салташта оттадаьча сийленга хъалха.

«Ерригроссе берий-ондаргий юкъарлон болама Галгѳайчен моттигерча отделе доакъашхоша Сийлен улга тѳа «Дагадоагѳа» аьнна йоазув даъ, Ленина орден йир сегача кѳерамех, тѳема турпалхоех болча дагалоаттама. Из моттиг исторе бакъдар

гойташ, вай мехко Сийлахъ-боккхача Даймехка тѳем тѳа Котало йоаккхаш дакъа юкъедихъа хилар довзийташ дола тешал дар», — аьлар «Сердало» газетата Галгѳайчен кагирхой гѳулакхех йолча комитето.

Наьсаре наькъашка даьнна кюагаш дядукъаш латт

Бйарахой Муслим

«Наьсарен-Шахья-ре тIатеПа дIахьош да, наькъашка даьнна кюагаш дядукъа балхаш. Цу гулакха дикача оагIорахья Iаткъаш да хIанз ха хоза этта хилар а, хьатIадоагIаш салоIа денош хилар а. Укх деношка болхлой тоаба, администраце говзанчаш болх дIахьош ба Наьсарен урамаш тоадеш», — аьлар «Сердало» газетата доал деча даькъ тIарча зарбан болхлоша.

Администраце болхлоша белгалду, хьатIадоагIача шера шахьяра ийс урамана капитални ремонт ергья, цудухья карарча шера духьал кюагаш дIакъовлаш, уж тоадеш мара бац уж.

Къахъегама шоатта дIахьош хилар машений боахам

Султиганькъан Йоакъап

«Ингушавтотранс» яхача моттиге болх беш болча наха, беркате гулакх хьаллоацаш, къахъегама шоатта дIадахья лаьрIар.

Нувхаш дIайоахаш, догIаша ураоттаяь буц дIахьокхаш, гаьнашта, бордюрашта кIир тохаш, къахьийгар цар. «Из тайпа болх цу моттиге каст-каста беш ба. Цъа цIаьхха дагадеха хIама дац из. 2013-ча шера, нах дIа-хьа кхувлаш йола еррига машенаш, метан яхача экологически цIена лоархIаш долча доагорца лела йолаеннача хана денз, юкьедаькхад из беркате гулакх.

Массе моттигашка лостам, цIена хилар дезача болхлоша оттадаь, цъана, барт болаш, хьадаьхаш да из гулакх», — йоах тхога бенача хоамо. «Хан-ханнахья балха шоатта дIахьош хилар, тхона массанена чIоагIа лоархIама да. Бусалба нах кхестача моттиге, массахана цIена, хоза лостам болаш хила еза. Вай дино яхаций вайга иштта хила? Оамалаш, дог, уйлаш цIена долаш санна, цIено лоаттае еза хIара сага шийна гонахья а», — дийцар цигарча цъан болхлочо. Вай республикерча наькъашкара хьал экологически оагIорахья тоадара тIехьа кхелла пачахьалкхен программа я дIахьош. Юртбоахама доалахьара, ЖКХ машенаш цIенагIа долча доагорца болх беш хургйолаш, къахьегаш ба вайцига. Дикка тоадеш, дIахьоргдолаш да из гулакх дIахойодача хана.

МагIалбике дIахьохьош да, нах дукхагIа лела моттигаш тоаяра балхаш

Газданькъан Ахьмад

МагIалбик-Шахьяра нах дукхагIа тIалатта дий доазув тоадергда карарча шера. Хувцалургда Кооперативни, Партизански, 27-ча Партсъезда, иштта Ю. А. Гагарина цIерагIа урамаш. Царна дукхагIа кхадж тессаб наха, «Шахьяра дика хьалаш кхоллар» яха

проект кхоачашьяра шоай оаз дIалуш. МагIалбика бахархой, сатем боацаш, хьежаш ба дикача хувцамашка.

«Балхаш йистедаларга хьежаш да тхо, тхой урамашка хургдолча хувцамашка хьажачIоагIа ловра тхона. Тхо тешаш да, духьал водителашта хинна ца Iеш, уж хьалаш гIашлошта

а хургда аьнна», — йоах 27-ча Партсъезда урамагIа бахача наха. Цига хIанз дIахьош балхаш да. Болхлоша кийле кийчъаьй, асфальт Юбилла мара ца безаш, кийча я из, хIанз укх сахьате наькъа йистошкара балхаш доахаш латт.

«МагIалбика администраце хоам бир «Сердало» газетата, уж урамаш тоадеш йоаллар

«Стройальянс» ООО я аьнна, цун кулгалхо ва Элтемаранькъан Бек-хан.

МагIалбика доазонаш тоадеш дола балхаш дIахьош, дукхагIа даькъе тоаде лерхIаш да наькъаш, наькъа такилгаш, иштта урамашка массанахья сердал а хулийтаргья, гаьнаш а зизаш а дIадогIаргда.

Магасе тайпан кашамаш тоадеш латт

Алоев Муса

Магас-Шахьяра чудоагIача лаьттан тIара Султиганькъан тайпан нах дIабехка боахка кашамаш тоадара болх чакхбоалаш латт.

Моттигерча бахархоша тIахьожам лоаттабаьб цу балха, новкъостал эший а хьежаб, болх бераш а шоай аргIагIа наха фу оал хьожаш, царга ладувIаш, цунга хьежжа къахьегаш хиннаб.

Султиганькъан тайпан боккхагIбараш чIоагIа раьза ба, уж кашамаш тоадаь.

«Беха никь, тIаяьнна буц мара хIама дацар цига хьалхагIа. Деррига а хувцаденнад хIанз. Гишлонхоша гобаккха кашамашта гонахьяра карт хьалйир, ламаза ца тоадир, коара гулакха леладеш дола цIа а тоадир, коанаIараш хийцар, хIанз Гишлонхой асфальт Iобуллаш ба. Болх дукхабаьб», — аьлар «Сердало» газетата тайпан воккхагIчо.

Юкъяра хьаййача, карарча шера 40 кашамаш тоадергда, юхедисараш — хьатIадоагIача шера. Док-

кха хувцамаш хиннад, ГIалгIай Республикан кулгалхочо Келаматанькъан Махьмуд-Иаьлас «САФМАР» фонда кулгалхочунца Гуцаранькъан Микаилаца барт барах.

Динах боахкача наха чIоагIа лоархIаш да, шоай даьй боахка кашамаш. Уж каст-каста болх цига, байнарашта маьл кхайкабе, цудухья царна, мах баь варгвоацаш, доккха хIама да уж тоадар. Балхаш йистедаха лерхI ер кIира чакхдоалаш.

Никъ боаца никъ

Доглаша бохабаб Буро калхара никъ

Султиганабкъан Йоакъап

Буро калха, юрта йисте ул-лача доазан тла хьалгьяр коттеджаш, нохчий мехкара бехача наха лаьрхIа. Цу хана денз, дукха шераш дIадахад. Тайп-тайпара халонаш токхаш баьхаб цигара нах: токацара, нувхашцара, гIишлош хьалгьча хана юкьедитача кхоачамбоацарашцара.

Лела атта, паргIата хургобола никъ ца беш, бисар цу хана. Цьха баьхан жагIа тессача моттигашка гIолла чакхбувлаш лелар нах. Дала къахетам баь, цьха юкь яьлча, Кхоартой оалача урама дIатIаотгача новкъа асфальт биллар. Эггара юхерча ишкола тIабода никъ, ший-кхоь километр ба. Иштта гаьна никъ беш

нах лела моттиг, дика тоабан никъ болаш, моллагIа йолча машена дIа-хьа яха атта долаш, хила езаш яр... Бакьда из гаьна да, тахан хьагуча суртах. Из тайпара, дега хала йола моттиг отт,

болх беш баьхкачар шоай декхараш диза кхоачаш ца дича, дог лазаш къахьегаш ца хилча. КIоагех хьалбиза бола из никъ, ши шу хьалха дIа-хьа аха хала долаш бар. ХьоалчагIа е цIай долаш

хилча, цьха баьхан дIадукъ цьхадолла кIоагаш. Бакьда догIа дийлхача, кIоагаш юха гучадоал. Таханарча дийнахьа, шоаш хинначарел шерагIа, дукхагIа да уж. Сов дукха лаьтгача

догIаша бохабаб никъ лакхера Ючутекхаб.

Наькъа йистох, асфальт бохабеш, Iокхийхай догIо. ДIаходар кхы а халагIа да... Болх бе дагахьа, цигара моттигаш аьхкай. Бера, воккхачунна дIаваха геттара хала долча хьале латт из никъ хIанз.

Хотта, гIум, лакха хьалгьэтта латта йоархIаш — деррига вIашагIийна, цьха ийрча сурт да цига. Шоай ханнахьа, догIан хиш наькъа кIалгIолла чакхдургдолаш турбаш яьхкайларе, из хатар хургдацар тахан. Болх беш баьхкараш сагота хиннабац цу гIулакха, мишта леларгба-хьогI укхаза гIолла нах яха уйла, вIалла гарга а йитагIац шоашта. Лаха этгача, бехкебараш дукха корабоагIаргба вайна... Дукха каьхаташ, тайп-тайпара лоткъамаш, справкаш, кхьдараш дIадолалургда, из тахка хьо этгача.

Бакьда наха тахан дезар, бехкевар лехаш лелар дац, халача хьале бийрза латта никъ бокьолгахьа берзар да. Бахархошта деза, цу гIулакха бехктокхамевар сомаваьнна, ший эхь оарцагIдаьккха, чоалханеча хьале оттабаьча бахархой хьал атгачахьа даккхар. Вай тахан бувцар ба, 720 бера лаьрхIа хьаьча кердача ишкола тIабода цаI мара боаца никъ. Ишкол болх бе дIайолаялалехь, из моттиг тоа ца йойя, лерттIа ишколе дIааха аьтгув хургбац берий. Кхоартой оалаш бола беррига урам тоабе дIаболабала беза, цу гIулакхах жоп дала дезараш! Тахан наха лела моттиг хьае еза цига! Доккхача дикашка, кердадарашка кхача гIертташ, къахьага ловш да вай тахан. Цу моттиге бахача наха а лов, дикача хIамашта юкье хила, бакьда, никъ ба алар эхь долча гIолла чакхбаьнна, шоай балха моттигашка уж дIакхачалехь, дикаха йовргьа. Бокьал а, из де декхарийла бараш, эхь хийте, бехк хийте, тоабе из никъ!

ГIалгIайче новкъарча кхерамзленна эшар де гIерт

Султиганабкъан Йоакъап

Вайцигарча наькъашка машенашца лелача наха хьовзамаш нийслургдоацаш, ГИБДД урхаллен кхетаче хилар ГIалгIайчен Минпромсвязаца, Ространснадзора МТУца, доалахьарча транспортца нах дIа-юха кхувларашца, аьлар «Сердало» газетга ГIалгIай Республикан промышленни бувзама министерствос.

«Укхаза белгалдаьккха

дош дар, нах дIа-юха кхувларашца, тIахьожамхошца, наькъашкара хьал кьоастадар. ГIалгIай Республикан доазон тIа тIехьарча хана, нах дIа-юха кхувлача транспортца зуламаш нийслуш моттигаш хиннай, цу юкье нах лозабеш а бовш а йола моттигаш нийсьеннай», — аьлар хьабайгача хоамо.

Цу тайпара хьал кIеззига мукъагIа лаьгIлургдолаш, ГIалгIайче «Наькъашка лелара кхерамзленна кIира» яха гIулакх да дахьош.

ГалгIайчен викало дакъа лавцар «Оаха хестаю Котало массе а меттала» яхача Ерригроссе боламе

Газданаькъан Ахмад

ГалгIайчен цIихезача артисткай Йовлой К. А. цIерагIча Республикан халкъа кхоллама ЦIен исбахьален кулгалхо-чо, ГалгIайчен искусствай цIихезача болхло-чо АбдурзаковIар Аьсета дакъа лавцар «Оаха хестаю Котало массе а меттала» яхача Ерригроссе интернет-боламе. Из хетабъ бар Сталинграде лавтгача тIем тIа моастагIа вохаваь 80 шу дизара.

«Ерригроссе интернет-болам хетабъ бар, Сталинграде тIом лавтгача хана моастагIа вохаваь 80 шу дизара, истори дагадоагIаргдолаш, тIехьа тIадоагIача вай ноахала из довзийтара.

Кхувш йоагIача тIехьенна истори дIадовзийта деза, цо из лоархIаргдолаш, Россе халкъий Iадаташ, цар культура йовзаргIолаш, Даьхен турпалхой бицлургоацаш. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа котало яккхаро кхетам лу вай кагирхошта, вахаре шоай никь лерттIа дIабакхъа ховргдолаш, — аьлар АбдурзаковIар Аьсета, ше «Сердало» газетаца къамал деш.

Россе халкъий культуран Центра чудоагIача В. Д. Поленова цIерагIча кхоллама ЦIено баркал кхайкадир Аьсета, цо цига дакъа лацарах.

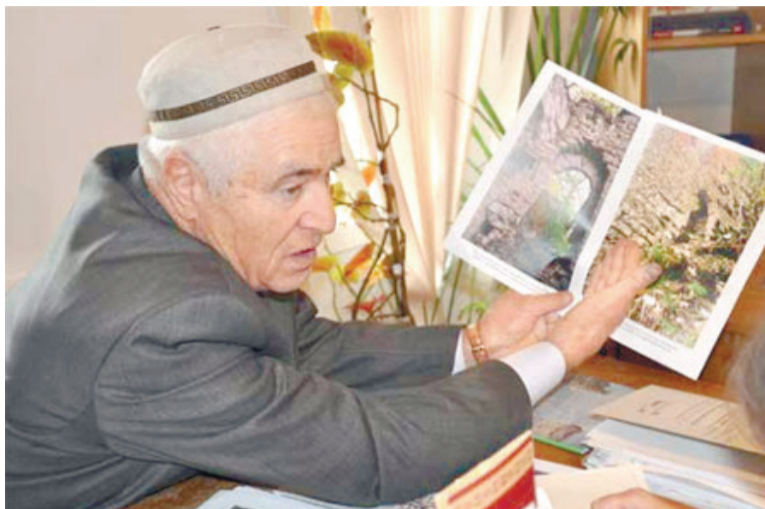
Къаман селхане йовзийташ

Овшанаькъан Мусай 90 шу дизад

Гарчакханаькъан Сали

Шоашта тIадилла моллагIа декхар дизза кхоачаш деш, карабенна болж цIена беш, баьха а тахан баха а нах клезига бац вай къаман юкье.

Сона хеташ, цар леладу мехка гIулакх, гоал ца доалийташ, кIал ца дуташ; цар хьинарах а хьаькъалах а тийша я вай кхоане. Цу тайпарча нахах цаI вар Сурхо тIа ваьха Овшанаькъан Ахьмада Муса. Зламига волча хана денз, сагах тийша воацаш, шийх а шийна карагIдоалачох а тийша хиннав из. Цундар санна вахар хинна нах, харцача новкъа бувлаш, оамала талхаш дIаихаб; бакъда Муса, лоIам чоагIа болаш хиларах, харцахьарча хIаманца ше ца гойташ, чакхваьннаваь эггара халагIйолча ханашка. 1933 шера ваьча цун 11 шу даьнна хиннад, вай мохк бохабаьча хана. Ишколе а хьехархой курсашка а дийшад цо, Казахстане якккхача заман чухь. Вай цIадахкийтача 1957-ча шера эскаре гIулакх де вахав. Форда флоте гIулакх деш хиннав из. Сона дукха бовзац цу тIема даькъе амал деш хинна гIалгIай, уж кулгий пIелгашца дагарбе тарлу. ДIахо дикка ха йоаккх цо, халкъа дешарца вувзавенна волаш. Нохч-ГалгIай хьехархой институт яккхачул тIехьагIа хьехархочун болх цо Сурхо тIа, № 1 йолча юртар-

ча ишкола директор, юртда хул. Иштта сона дика дагадоагIа цо Наьсрерча № 1 йолча ишколе эрсий мотт хьийха, райисполкома культуран отдела кулгалхо хинна.

Цу хана а тIехьагIа а Ахьмада Мусас къахьийгар къаман хозагIдола Iадаташ дийнде гIерташ, масала, царех дар саг йоалаяр, яхийтар, зоахалол дувцар, ловзарашка кагий нах, мехкарий бовзар, кхьыдараш. Иштта, ший низ кхоачаьох, къахьийгар цо, библиотекай гIулакх тоаде гIерташ. Цунца цъхана цо дукха къахьегар юрта а мехка а истори довза ловш, из тохкаш, цох яз деш. Цу тайпара да цо даь «Iарапха-Боарзашке», «Дака-Аьли», «МатхалтIе», «Хьатой-Боарзашке», кхьыдараш. Иштта цо бовзийтаб къаман дикагIбола къонахий а,

масала, цо яздаьд Йовлой Эже Ахках, Мохлой Балашках, Овшанаькъан Iале Iарпех. Берригаш бийца варгвац. Халкъа багахбувцам дIаязбеш а къахьийгадар Мусас. Цо арадаьхача книжкашта юкье да «ГалгIай халкъа ашараш, иллеш, назамаш (1999), «ГалгIай кицаш, ловцаш» (2008), «Хьаькъал дола хьехамаш» (2009), кхьыдараш. Ше дукха дика йоазош кхелладар цо, царех дар дувцараш, мехка истореца дувзадена книжкаш, мотт тохкаш дараш, ше кхелла ховли-довзалеш чулоацараш, иштта кхы дIахо.

ТIехьхара Мусас баь болх бар, культуран министерствон чудоагIача халкъа кхоллама цIен директор волаш. Цу хана цо гIо дир тхона, Сурхо тIарча ООШ (ийс шера дешача ишколе) музей хьаеш. Тхоца араваь-

нна, Сурхо тIара керт-кертера моттигаш йовзийташ лийлар из, оаха сурташ мел доахача моттигий цIераш ювцаш. Царех яр IангатIе, Терс ваьха моттиг, Йийий-Боарз, кхьыраш. Музей хьаьбчул тIехьагIа, оаха фу даьд хьажа ишколе чувена, цъацца хьехамаш дир Ахьмада Мусас, ишколерча берашца сурташ даьхар.

МоллагIча юртарча сагах, моттигах лаьца Iа даьча хатгара нийса жоп дала кийча вар из; цунах цатешилга дацар, хIана аьлча цул дикагIа юрт, цун нах бовзаш саг вацар Сурхо тIа. Цъхьакх а яр цун цъа дика оамал. Ше машенаца воагIаш, новкъа латта саг тIа ца хоавеш, Iацар из, вовзаш саг вале мухха а. Цунца наькъа вода саг, ше мишта кхоач човш, сиха дIакхоачар ше воада, хIана аьлча ший сакьердамеча къамаьлаца никь лоацбе ховш, зирак санна хьаькъал долаш саг вар из. Муса йоазанхой цъанкхетаре дIаййцавар тIехьарча шерашка, бакъда из цар мугIарашка хила везам дукха ха яр. Сона хеташ, цо даьча йоазонех дуккхадараш хIанз а кепа тоханза да. Цъа ха йоагIаргъа аьнна хет сона, уж вай деша таро хургIолаш а.

Ахьмада Муса вайца воаца массехк шу да, амма цо йита кхоллама тIехьале дуккхача ноахалашта наькайюалаш а цар пайда эцаш а хургья.

Iа малагIа сом буаргбар?..

ХIара кхачан ший ха я

Кхузанаькъан Софийя

Дукха беркат дахь ахкан хано дунен тIа, ше хьаоттарца. КIираш, денош дагар деш, хьез нах цудухьа укх хозача ханага. Ма дарра аьлча, Даьла низаца, Iаламо шортта каморшал адамашта мохкаю ха я-кх ахка. Хьаьц вай, эггара чоагIагIа наха дезар — ахкан хана хьабоалаш бола сомаш.

Базар, тикаш, наькъа оагIонаш хьалйизай цIаста мо цIеча бесаца дог дошадеш йолча комараша, гIамгIаша, ераш гуржий ба, ераш абзой ба, яхаш, базархоша могабеча боалаша, ховхача бера басилгах тара йолча шапшаша. Бухь баьккх, баьцакомарех ийза латта ведараш массана хьа бIаргагуш, селлара дукха ераш хилар ма тамаш я аьле хеталу, хIана аьлча чоагIа доал эшаш комар ма йий из. Хоастам ба-кх вай Сийдолча АллахIа, Цун низаца ца хилча, Цун къахетам сов ца баьлча, тахан вайна го йиш йоацаш доккха беркат да-кх из! ХIаьта эггара лоархIаьмегIдар да, царех хIара

кхача, вай унахIенон, дерригача дегIа доккха дарба, низ луш хилар. Цунга хьезжа, ха дIаялалехь, яхаш, тайп-тайпара дола уж даараш шоай дезала лоаттаде гIерт дукхагIбараш, тIехьхара сом Iодилла а. Ма даггара кхайкарал ду телевиденга, газеташка, интернет оагIонашка гIолла лораша, цъхаккх тайпарча молхах ца доала дарба, кердача, ший ханнахьа кхачаш болча сомех, комарех доал шоана, дIа ма яхийта из ха, шоай дегIа пайда луш яр яа, яхаш. ХIара сом, комар дика я-кх шийна Дала оттаяьча хана кхачар! ХIара хIама ший ха йолаш деций?.. Болх-моттигашка, хьоалчагIашка, тикашка, кхалнах гулбеннача моттиге тахан зувш хул, цу гIулакха тIехьа цар шоайла говзал екьаш, хьехараш деш.

Варенеш ераша, ведараш йизза дIачумехкаю баьцакомараш. Тахан кхалнах Iемаб, тхьовра санна дукха кхехка ца еш, витаминаш йовргIоацар де деза яхаш, клезига мара клеж ца корчайташ, тайп-тайпарча комарех варенеш я. Тахан кхалнаха оалаш хоз, Iан хана хьай-

ийллача, ше ма ярра баьцакомара хьаж хьахкеташ хила еза цох яь варени аьле. Вай дерригача дегIа дарбене лоархI из лораша, цунцара А, С, РР, В, Е, К витаминаш, магний, цинк, натрий, аьшк, кальций, медь далларах, тайп-тайпара дукха кислоташ дахкарах. Къаьстта дукха дувц Iилманхоша, дега цо деча дарбах. Иштта боккха пайда беш я вай бIаргсина, дега, тIехкашта, цIоканна гIамгIаш. Бера хана, къоаноша оалаш хинна дагадоагIа сона, гIамгIас дегIа низ чубайт, къаьстта чоагIа дика я из маIаца сага оалаш. Боалаша, дегIаца хьаьхьа

гIерташ дола лазараш дIадоах, яхаш, язду лораша. Наб ца кхеташ волча сага, ше Iовужача хана боалаш биача, ма мерза наб ергья цо, йоах Iилманхоша.

ХIаьта, укх дунен тIа Дала мел кхеллача комарел дарбанегIа лоархI цар елла. Вай мехкарча бахархоша эггара дукхагIа ийеш йола комар, сом малагIа ба аьнна уйла е эттар, Iурра базар тIа дIачухьажа мара везац. Тайп-тайпара болча, цу мерзача кхачех машений багажникаш юзаш араух нах. Дала эша ма долда вайна из хоза беркат!

Денна хулаш долча хувцамех

Батайнакьан Хьава

Хоза хет, бIарг бел-бу; вай мехка хулаш дола дика хувцамаш бIаргадайча.

Хетаргахьа, цхьакхха а юстара васац цу деша, хьал-ло водаш хилча, массанахьа бIарглокхаш хул саг, зIамига хинна а хувцамаш хилча, нах гIадболх. Цунах кхы саг цец-воалига а дац, хIана аьлча вай юкьара цIа ма дий вай шахьар, вай республика. Масала, Ньасарен-Шахьара Осканакьан Сулумбика цIи лелаеча гом тIа латтача сийдолча гIалгIачун оттадьча сийленга тIа укх де-ношка кьаман белгало — гIалгIай истингаш тIа увтта-даь тамагIа оттадьд. ДIахо а тоадеш, кердадоаккхаш латт из сийленг. Кеззига балхаш мара дисадац, хано бесазь-ьяха моттигаш басарца кер-даяха.

«Баркал ала ловра тхона гIалгIайчен «Истинг» яхача кIувсац деча говзанчий Ассоциация кулгалхочунна Дзювранакьан Танзилайна, из кьаман белгало хоржаш цо новкъостал дарах, иштта вай кагирхошта а баркал оал оаха, гIалгIай байрах цу тIа IотIа а еIа, из гом хозбарак», — йоах Ньасарен административера хьабайтача хоамо.

ГIалгIайче кийчлуш я ГIурба де

ГIазданакьан Ахьмад

ГIалгIайче кийчлуш ба ГIурбан деношка (Ид аль-Адха). МагIалбике массаза санна Серго Орджоникидзе цIерагIча салолача культуран парке цIай дIахьоргда, цига МагIалбика бахархошта, хьашашта бицлургбоацаш салолам хургба. Цунга

кийчо ергья шахьара цIайш белгалдоахача наха, шоашта керте Цечой Рустам волаш.

«Оаха МагIалбика бахархошта хоза хетаргIола салолам оагIув кийчъый цу дийнахьа, кьабстта царна из дагалаттаргдолаш. Кхалнахьа дакъ тIа хургья тайп-тайпара йовлакхаш дIадехкара, шоко-

лада цIераш яхара, цу юкье КьорIа дешара яхьаш. Масаболча спорта тIерабарашта лаьрхIа спортни оагIув хургья, цар таро хургья шоашта карагIдоалар гойта. Масала, юкьагара лувцаш, Iотухар, муш озабар, лиспедашца яхьебалар, Iадсаькх кхоссар, турника тIа оллавалар.

Салала безам мел барашта,

мах боацаш, аттракционаш хургья, шийла масхам, моржни, кхыдола совгIаташ», — аьлар Цечой Рустама «Сердало» газетага.

ГIурбан деной цIай хиларах, ГIалгIайчен Iаьдало кхо ди цIагIа салала деннад, укх бетта 28-ча денгара 30-ча денга кхаччалца.

Кьаман Iадаташ лорадеш

Юкьера гаргало чоагIьярах лаьца

Батайнакьан Хьава

Сона дагадоагIадох, цхьа ха яр вай дикагIдола даар хьаша-давоагIе а аьнна лорадеш, кьабстта хьашашта лоаттадеш. Цу ханашка нагахьа мара сел тIехдаьнна шу оттаде таро а хилацар. Чьацара хIама аьле, белгалъеш яр эцаш хиннар а. Из, мичча хана саг воагIе а, лоттагеш яр. Фусам-наьна юхь кIайеш яр, истола тIа оттагеш йола сискал. ХIанз санна, сихха ваха, ийца ва таронаш яцар, хIана аьлча тикаш гаьна ваха везаш яр, юрта цаI е ший мара тика а хилацар. ХIанз-м уж ханаш дикка тIехьа ма йисайий.

Хьаэцарг мел дар долаш да, ши гIа баккха мара безац тика тIа ваха а. Бакьда ханаш иштта хиннаале а, вахар-вар дукхагIа дар. ГIалгIай Iадатех хиннад хьоашалгIа водаш хилар, хьаша лоархIаш хилар. Цу хана таронаш хIанзчул вогI хиннаале а, саг веча сихха урс хьакхе йоайора коа тIара котамаш, иштта бехкеча сага сийна Iотехе устагIа бувра, цунца гойтар венача хьашан лерхIам. Сиха, дукха ца гoadеш, катехе оалача кепара хьалхашка да-

хьар даар. Из дар вай кьаман Iадаташца хоттаденна, юхадаккха йиш йоаца Iадат. Из-м хIанз а вайца долаш да. Нагахьарча кьаман мара хургдоаца хоза гIулакхаш доахкаш, кьам да вайдар. Ханаш хувцалуш йоагIар аьнна доацаш, ший кьаман хIама лорадар, из диццадар гIалгIачун декхарех цаI да. Тахан фу хала да моллагIа хIама дIадерзаде, хьалеладе йиш мел яр долаш да. Сона дагадоагIа тхьоврача хана хинна халонаш. Тха урамагIа мел ваха-ча сага фуалььяхьа хьажкIий галеш гул а дийа, Мочкьий-Юртарча хьайра долхар тхо. Со а дIакхетар боккхагIчарех, хIана аьлча зIамагIдолча берашца нана цIагIа йиса езаш хулар. Цигара чубенача жуврах яь йоккхача Iаькьа чу етта сискал, ма чоагIа мерза модз хеташ, тIай берхIаца юар оаха! Цхьан истола тIа дерригаш Iо а хайше, тхоай наьнаца безаме дIахьора из ха. ХIанз-м ваьн-ваьннар, сихонца хIама кхаьлле, е балха е кхыча гIулакха сихвала везаш хул.

Нагахьа мара берригаш, пхьор е марта дуаш, цIагIа а нийслуц. ТIаккха цох ала дезаций зама едда йода, аьнна? Хьалха халонаш йолаш баьха-

бале а, деррига чулостаде кхо-абора, хетаргахьа, нах шоайла безамеIа бар. ДагадоагIа сона уж ханаш, тхоайцига бийса яккха гаргара саг веча, тхоаш чоагIа цох кхаь хинна цунна гонахьа лийста.

«Долле ловза гIо шоашта», — оалар тхога нанас, кхы тхо юхера дIа ца даьлча. Иштта везар цу хана вена хьаша. Вай кьаман массаза хиннай хьашашта лаьрхIа лоаттагеш дикагIйола цIенче, вижаргIаттар аттагIа, цIенагIа хургдола оагIув лорабаьб, чам болча даарца из тIаэцаш хиннав. Таханара ха кIеззига кхыча тайпара я. Хьаде хIама дукхагIа мел хул, нахацара безам эшалуш латт, оалалургдар сона. Цхьавола гаргара саг нагахьа мара бIарга а гуц. Из а дувзадугIулакхаш дукха хиларца. Цхьан хIаман тIехьакхе гIерташ санна, додаш латт вай вахар.

Цьа мара вахий укх дунен тIа. Цхьан дийнахьа деррига а дита ма дезий ер, тIаккха кIеззига хьай нахацара безам эцаш хила везаций? Хьалха санна доацаш, тахан вахара-вара паргIатагIа я, хIара коа машенаш латташ хиларца дувзаденна, бакьда ха тоьаш хилац юха а. Сона-м зама бехке я

аьнна хетац, вай-воаш да деррига Iодуллаш хьадоагIараш. Цхьа доккха хIама этта, саг йоагIаш-йодаш моттиг хилча мара хийла гаргара саг гуш хилац. ТIаккха бехкаш доахаш хул, хьо хIана вагIац, аьле. Цхьаннега хьежжа ца Iеш, ше мукъавар водаш хила везар. Кхы деррига коарча машенашка хьежаде а дезац. Шорттига Iаьдала машенаца ваха йиш я, дуккха безамеIа а да, нахаца кьамаьл деш, дахарденар дувцаш водаш хилча, цул совгIа, хьо сихве саг а хургвац. Тахан паргIатагIа йолча хана нах хьабехар а воаш дIадахар а кIеззигагIа нийслу вайна юкье. ДукхагIйола гаргало телефонаца лелаю.

Цо кIалдугтар дезагIа долча хIамаех да. Саг волча вахар, из лархIар сий долаш йолча оамалех цаI я, хоза куц а да из, хоза Iадат а да из, цул совгIа, вай дин дийшача наха хьаяхачох, Даьлагахьара деза а да юкьера гаргало йиццаялийтар. Саг шийгара дика массаболча нахага дIакхоачийташ хила веза; гIулакхаца е дешаца, даларца е лархIарца. Озабезам боацаш, воаш санна хьакхелла нах безаш, царна во хилча хала хеташ, хила деза вай.

ГIалгIайчен бераш наркотикашта духьала да

ГIазданакьан Ахьмад

МагIалбик-Шахьара «Мехкдаьтто» яхача берий салолача лагере тахан йоккха кхетаче хилар, халкъашта юкьера наркотикашта духьала кьовсам лоаттабу ди хиларца дувзаденна. Берашца цига даька лаьцар жIакай кьовсаме, тематически яхье.

«Из кхетаче вIашагIьеллар яр «Кьона патриот» яха моттиг, иштта шахьара администраци. БоккхагIчар берий терко тIаьхийтар шийца а иштта ший гаргарча сагаца а бех-ктокхаме хила везара, цул совгIа, нийса вахар дIадахьа ловш вале, наркотикашта юстара хила везара.

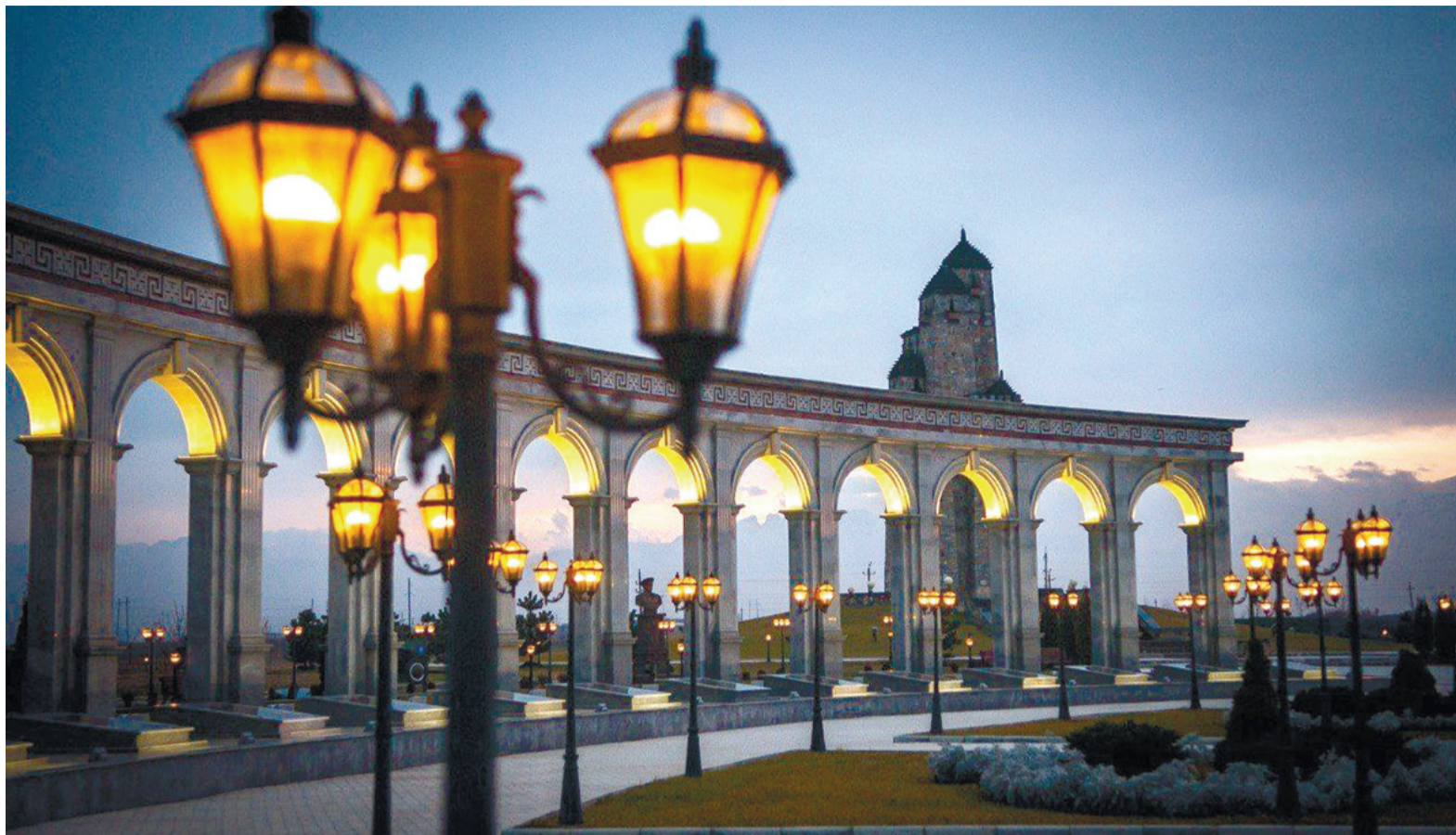
Бераша, хоза а хеташ, даька лаьцар «Наркотикашта духьала «ак» аргда» яхача темах вIашагIьехкача тайп-тайпарча яхьашка. Кхетаче вIашагIйоллара бахьанаш дар, кхувш йоагIача тIехьенна наркотикех хьадо-ала зулам дикагIа довзийтар, царна унахцIенонна хам бе хайтар», — аьлар «Сердало» газетага МагIалбика административера зарбан болх лелабераша.

Догло дохадаь накъаш тоадир

Султиганъкъан Йоакъап

Ша тохаш, чдоагIа денача догло толхаяь моттигаш тоаеш хилар болхлой Арште. Геттара чдоагIа толхадаь накъаш тоаде тхона, аьнна, бахархоша даьча дехарах, никъ нийсбеш йола машен яхийтар Шолжа-Шахьарерча администрацен кулгалхочо. ЛаьрхIа болх дIахьош, меттайолайир догло толхаяь урамшара моттигаш.

Уж да Выгонни, Заречни, Шерипова оала урамаш. Машенашта а гIаш леларашта а дIабаха паргIатагIа хургйолаш, нийсйир уж моттигаш. Цул совгIа, накъа оагIонашка хальэтта йоархIаш дIахьокхаш, гаьнашта, тока бIоагIашта кIир тохаш болх бир.

«Беканаъкъан Тембот — гIалгIай поэзи хьакхеллар» яха гойтам хургба

Гаьгенаъкъан Мартина

ГIалгIайче гойтам дIахьоргба «Сердало» газет хьакхелларчарех цаI волча Беканаъкъан Тембота 150 шу дизарга кийч-

луш, аьлар ГIалгIай Республикан культуран министерстве.

«Гойтам хьабелларгба кIимарса бетта 10-ча дийнахьа Iуйрийна 10 сахьат даьлча, вай

къам мехкахдакхарца бувзача дагалоаттама мемориале.

Хьажархошта гургда наггахьа мара доаца сурташ, сийдолча поэтах дола исторически каьхаташ.

Карарча шера 150 шу дуз Беканаъкъан Тембот ваь. Билеташ эца йиш я музея кассе. 14 шергара 22 шерга кхаччалца бараш хьажа йиш йолаш ба Пушкински карташ», — йоах хоамо.

Наха хин кхоачам беш

ГIазданаъкъан Ахьмад

Хий хьа ца доагIаш, халонаш ловш болча юрташкарча бахархошта, машенашца хий лоаттадергдолаш, болх дIахьош ба МагIалбикера хьакимаш. Ахкан ха хьаоттарца, дIадолалаш да из гIулакх. Селхан машенаша хий кхихьар СоагIапча, Долакоа, Инаркье. ХIара сага цIеннах дIакхухьаш да хий.

Из хьадоагIаш воацачо, ший юртарча администраце дехар дита деза. Хицара кхоачамбоацараш юстардахара тIехьа, тахан араьяха, хий дIа-хьа кхухьаш лелпхий машен.

Къаман библиотеке бовзийт, къонача оазархочун Татренаъкъан Исроапила кхоллам

ГIазданаъкъан Ахьмад

Наьсаре карарча шера араьлар оазархочун ший сборник «Вахарцара къамаьл», «Каралоацам», уж яздаьр ва къона, начIал дола исбахьален деша говзанча Татренаъкъан Исроапил. Уж довза таро я Янданаъкъан Жамалдий цIерагIа гIалгIай къаман библиотеке. Ший верда арадаьнна книжкаш автор делар библиотекарна.

«Цун «Вахарцара безам» яхача кинижка тIа кепатехай

ГIалгIайченых лаьца язъьча байташта, цар ювцар я ший хьамсара Iаьлий-Юрт, гIалгIай мотт, иштта шийна дега хьамсара бола нах, кхьдола гIулакхаш. «Каралоацам» яхача кинижка тIа тайп-тайпара байташ я, дукхагIа даькъе цIенача безама хетаяь я уж. Царех цхьареш тахан эстрадан ашараш лекхараша иллеш мо дIаоалаш а я», — аьлар «Сердало» газетга «Мабтлоам» яхача литературни кхоллама цхьанкхетара кулгалхочо, йоазанхой Союзата доакъашхочо Коазой Iашата.

Керто болх ца бича, когаша никъ кхихьаб

Ирчакханаъкъан Сали

ДIадахача шера лайчилла бетта, вай мехкарча накъаш тоадераша беча хоамаш, тоаде дIадоладир Экажкъонгий-Юртара Шолжах тилла тIий. Хин Ючакхдала турбаш а яьхка, никъ биллабар хин гечон тIагIолла. Укх мехка баьхача наха цахар ма тамашяр, цу турбаех доккха доагIа Шолж Ючакхдаргдоацилга. Накъаш тоадеш балха хинна-веще а, уж турбаш бIаргайча аз эггара хьалха аьнна дар: «Царех Шолж Ючакхдоале тамаш я». Иштта хила а хилар из. Цул совгIа, цхьабкха гIалат а даьдар цига къахьегаш баькараша, турбаш тIа биллабар

жагIий никъ, цул тIехьагIа хьабаккха лаьтта асфальт.

Хетаргахьа, укх бIабести догIаш делхаргдац мотташ хинна хургба цига къахьийгараш. Бакьда хаоттам вай карабац, догIаш соцаде хIанз Iемабац вай Илманхой. ХIаьта а гIулакх аттача даккха йиш йолаш-м бар цу новкъа болх баьраш, нагахьа санна дер хьабкьалца даьдаларе. Турбаш сомагIьараш яьхка хила езар, никъ а чдоагIагIа билла безар. ХIа аьнна догIа Iоделлхашехь, Юбихьар жагIий никъ, хIана аьлча, цу турбаех Ючакхдала ца могош, тIехдахар Шолж. Хин низ чдоагIа ба, цом цкъаза Юбилла асфальт хьалбоаккх, машенаш гилкемаш

санна Юкхухь, херцаду цIенеш, гIишлош.

Цига гIолла чакхбувла безаш бар Экажкъонгий-Юрта, Iаьлий-Юрта, Сурхо тIа болха нах, уж кхувла автобусаш, «газелаш». Бакьда маршрут каст-каста хувчалора цар. ЦIаболхача наха хоаттар:

— Муталаланаъкъан Хьажбикара урамагIа водий хьо?

— Водац. Нийса вода, — хулар цкъаза луш дола жоп.

Цох ха йиш яр, догIа дийлхача, цудухьа Шолжа тIа биллача новкъа гIолла вохалу, водитела яхилга.

Цхьайолча хана хоаттар:

— Нийса водий хьо?

— Водац. Муталаланаъкъан урамагIа вода, — оалар авто-

бус лекхачо. Цох кхетаде йиш яр, догло никъ Юбихьаб яхилга. Бувацаш бола урам а, тIий тилла дезилга а ховш, машенаш лерттIа леларгйолаш хьалххе кийчбаьбацар, цудухьа цу новкъа лелача хана дега дика «массаж» хулар чубагIача наха, кIоагаш дахкарах хьал-ю бийтте. Да ма хьакха цунна, ах шера из миссел йола машен лела езаш хилча, геттара беьчара мукъагIа тоабе мегацарий цу Муталаланаъкъан оагIорахьа автобусаш леларгйола никъ!? Водителаша яхачох, кхьметтел автобус кIаьда хулийташ дола «гIайбилгаш» дохадаьд из тIий тоаде доладичахьа, сов дукха кIоагашка чуеттаеннача машений. Цигара никъ во хила-

рах, автобусаш шоай графиках лелац, тIехьаюс, Магасе хьал-ю никъ беча юкъа йоагIачул 25 минот дукхагIа ха дIалоац беьчача накъо.

Дувцачох, 84 метр дIабьа хинна тIий, тоадаь даьлча 96 метр хургда, шорал 9 метр хинна-нача 14,7 метр хургда. Укх шера аьтинга бетта 30-ча дийнахьа хьаделла дезаш да из. ТIаьх фу хургда хац сона, бакьда водители, лакхе хьоахьяьча юрташка бахача наьха са-м чдоагIа диад цо. ТIехьагIа цу тайпара болх беча хана, лерттIа уйла яь бергба аьнна хет сона вай тIаьш теккараша а накъаш тоадераша а, хIана аьлча уйла ца еш даьчох, массаза бала хул.

Боккхача маъхе бола къахъегам

Дикача лорех дувц наха

Газданаъкъан Ахьмад

Шоай болх лакхача боарме длахъош болча лорий хам баъ варгвац. Цунна тешал деш дар, тха редакце Маггалбикерча вахархоцо Аьлданаъкъан Иийсас дайта каъхат. Шоаш хъайца никъ дика длахъош болча лорашта, доккха баркал оалаш ва из саг. Моллагла саг, влалла дагадоацаш, цамогаш хила йиш йолаш ва.

Шоай гулакх дика довш болча лорий кулгашта кIалха нийсваларах, боккха аьтгув хилар Иийсай. Уж нах, духхьал молхашца дарба даь ца Iеш, шоай хозача оамалашца унахо верзаве, цун лазар дайде ховш ба. «Телевидене гIолла дайра сона, вай Мехкадас дикагIбола лораш белгалбеш. Гетгара дог хьоасташ, сурт дар из!

Бакъда сона хала хийтар дар, белгалбаьча лорашта юкъе, сайна дарба деш лавтгараш цахилар... Шоай декхараш дизза чакхдоахаш, унахошца къахетаме, безаме болаш лораш ба уж а!» — язду Иийсас.

Цо доккха баркал оал, Маггалбикерча дарбанче кергтера лор йолча Сампенаъкъан Лидайна. Из цу моттиге хьагIаеначул тIехьагIа, дарбанчера хьал дикача оагIорахъа хувцаденнад.

Массехк шера болх ца беш лавтга лифт тоадаьд, хьалха, дукха ха йоаккхаш латта везаш хиннача регистратуран болх эргабаьннаб. Хозача дешашца, доккха баркал оалаш бувц Иийсас, цигарча дарбанчера кардиолог Щечой Мадина, бIаргий лор йола Пхылекъонгий Радимхан.

«Шоай деррига вахар унахошта хетадаь нах ба уж!

Шоай болх дукха безаш, могош боацарех дог лазаш, къахъегаш латт уж», — язду Иийсас. Белгалде деза, Иийса лор Щечой Мадина йолча учете латтилга, Пхылекъонгий Радимхан йолча а касткаста кхача везаш хул цун.

Цудухъа цунна дика бовз уж лораш. «Лакха говзал йола лор ва, Насарерча дарбанче болх беш вола кардиолог Марзбиканаъкъан Темар-

лан. Сога хьожаш хиннав из, цо длахъожавир со операцие Москверча клинике», — язду Иийсас. Ше яздеца каъхата гIа цо дехар ду, цу лорашта доккха баркал оалаш, терко е яхаш. Оаха, вай унахцIенон министерстве длахъожаду из каъхат, теша лов, цар цунна терко ергъа, аьнна. Цигара болхлой цунца бувзаме бала ловш хуле, цун номер дIалургъа оаха.

Юха а полиомиелит яхача лазарах

Султиганаъкъан Йоакъап

Магасерча администраце дIайихъача кхетаче дийцар, полиомиелит яхача халача лазара духьала тоха дезача маъхех.

«ВIашагIхетаре белгалдаьккхар, полиомиелит яха лазар вайна юкъе даржаргдоацаш, ханнахъа маъхий тохар мел лоархIаме да дувцаш йола семинараш, лекцеш дIакхъа еза лорашца, берий ноаношца, дешархошца, аьнна. Цул совгIа, цу лазаро дегIа деча зуламах дувцаш дола плакаташ, брошюраш доаржаде деза бахархошта юкъе, ишколаш-ка», — йоах тхога бенача хоамо.

Ханнахъа маъхий тохаро, лазар даржийтаргдац наха юкъе. Цунна духьала эггара хьалхарча аргIагIа де дезар — маъхий тохар! Из кхетаде деза массане.

Боалий беркат даржаш латт

Султиганаъкъан Йоакъап

Лавттанца къахъега ловраш, хIара шера дукхагIа хулаш латт вай мехка.

ГIадвугаш да, шортта беркат чуэца ловш, бахархоша къахъегар.

Юртбоахаме къахъегараш республике эггара дукхагIа дIайибеш бола кхача кхебе гIерт шоай лавтташка. ХIаьта эггара хьалхарча лагIа тIа латтараш ба тахан сомаш, комараш. Вай мехкарча боалий бешара, берригаш цецбоахаш, дукха беркат чуэца лаьрхIа ба укх шера, Даьла низаца. «ДIадаха шу эггара хьалха из боалий беш лета шу дар. Укх шера, 121 тонн гаргга боалаш, Даьла къахетамца, чуэца безам болаш, ма даггара къахъегаш ба фермераш.

ДIадахача шера хинначул, шозза дукхагIа беркат да из», — йоах тхога бенача хоамо. Боалаш ца безаш саг хургвац. Боккха, зIамига мел болчарна гетгара дукха безаш сом ба боал. Вайцигарча тикашка, базарашка санна, араьхарча шаьхарашка а дIакхухьаргболаш ба республикере боалаш.

Полиомиелитах дийцар

Султиганаъкъан Йоакъап

страце.

Полиомиелит яхача халача лазара духьала де дезарех дувцаш, кхетаче дIайихьар Шолжа кхалерча админи-

страце. Цига гулбелар лораш, шаьхарера хьакимаш, иштта кхыбола болхлой а. «ВIашагIхетаре дийцар, полиомиелит яха унза-

ра лазар вайна юкъе даржаргдоацаш, массайолча моттигашка тоха дезача маъхех. Из лазар дика довзараша белгалдир, маъхий тохийта цатигар тахан геттара харцахъа долга».

Кхетачен берригача доакъашхоша белгалдир, берашта, хIетта кхийнача кагирхошта маъхий тохар лоархIаме хилар. Лазар даржалехъ, дIабахъа беза цунна духьалара болх.

ГалгIайче ийс шу набахта валла ха техар, героин ехкача доазол арахарча сага

Султигананькъан Йоакъап

Кхыча паччахьалкхен вахархочоа, наркотик йохкаш из хиларах, ийс шу набахта валла ха техар, аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республикан прокуратуро.

«ГалгIай Республикан прокурора ГIончас хьалла-цар кхыча паччахьалкхен вахархочо, бокьонаш телхаеш, наркотикаш йохкаш хиларах цунна ийс шу набахта валла ха тохар», — аьлар ГIахьожам лоаттабечар.

Кхелахоша лаьрхIар, зуламхочо цхьан тоабак дIакхийтта ГалгIайче вена, укхаза 100 грамм хиллал героин эцар, цул ГIехьагIа 100 даькьа из йийкьа, йохка волавелар, цхьаццанахьа кьайлагIа Io а юллаш. Из, хоам беш, юкье латташ хиннав Интернете ГIолла эцаш бараш лохаш.

Из хьалаьцав зулам деш воаллача хана, наркотикаш шийца а йолаш. Уж цунгара хьаяхай.

ГалгIай Республикан Магасерча судо цунна ийс шу набахта валла ха техар, тоавалара чоагIагIа боараме из ха токхаргIолаш.

«ГалгIайче наркотикашта духьала — 2023» яха кхетаче хилар Магасе

Султигананькъан Йоакъап

«Тахан аьтинга бетта 26-ча дийнахьа, ГалгIайчен столице Магасе, ГIахьоргьа «ГалгIайче наркотикашта духьала — 2023» яха лоархIаме кхетаче», — аьлар «Сердало» газетага цигарча мэре.

«Цу лоархIаме паччахьалкхен кхетаче даька лоацаш хургба цIихеза Олимпийски чемпионаш: Чахкенаькъан Рахьим, Халмарзананькъан Хьасан, Йовлой Мовсар, Кхоартой Калой, Йовлой Муса», — йоах хьабайтача хоаме.

Цу ГIулакха юстара боаца нах даька лаца хьийхабар укх адресах: Магас-Шахьара ЦIР, Кулиев Кайсына урам, 30.

Цу кхетаче, дег ГIара шоашкара даька юкьедахьа ловш бола нах, вай кагирхой КIалхарбаха кийчабараш, шоайла говзал дIа-юха эца таро йолаш хилар, наркоманеца кьовсам лоаттабара Илман а практически балха а лоархIаме кьамаьл хилар цу темах.

Яхьашка даька лоацаш ба бахархой

Султигананькъан Йоакъап

«Россера укх шерара га — 2023» яхача яхьашка даька лоацаш, номер 24 йола га хоржаш ба вай бахархой. Из я ши бIаь шу даьннача лоамашкарча кхора номер.

Таханарча дийнахьа хоржамашта юкье даька лаьцараш 1396 саг ва. Вай массане даька лаца дезаш ГIулакха из, цудухьа хоржамашта юкьебахка беза беррига

бахархой. «Мехкахой, коталонга кхача деза вай! Хозача лоаме багIа кхор, доккха беркат да. Го де вай кхорий гаьна котьяла!» — яхаш, нах ГIахьех вайцигарча Иалам лорадераша. Хоржамашка даька лоацаш йола сайт — www.rosdrev.ru. Ахкан ГIехьарча бетта хьалхара ди ГIакхаччалца дIахьоргда хоржамаш. Цу беркатеча гаьно вайна хьаьокх, Иалама хозала хам бе безилга.

ГалгIайчен боккхагIа болча боахаме 50 эзар тонн хьувкъам чуэцаргба

Султигананькъан Йоакъап

«ГалгIайчен «Вампала беша» доазон ГIара 50 эзар тонн сомий-комарий хьувкъам чуэца лерхI. Цунах дийцар цу компане кертерча технолога Олефер Евгене «PRO Яблоко-2023» яхача халкъашта юкьерча гойтаме», — аьлар «Сердало» газетага республикан министрий кабинетге.

«ДукхагIа даькье кхебе-

раш Iажаш ба, 99% хул царех; юхеюсараш я ГIамгIаш, хьачаш, комсаш, боалаш», - йоах хоаме.

ГIулакх довзараша яхачох, дIадахача 2022 шера ГалгIай Республикан цу боахаме доазон ГIара сомий-комарий 60 эзар тонн ГIулайр, уж тахан кхачан базарашка дукхагIа даькье дIаехараш я.

Цу боахаме кьахьегама ГIехьа дика масал гойт.

Во хьаж уха моттигаш

Гарчакхананькъан Сали

Вай республикерча тайп-тайпарча моттигашка лелаш, цхьа хIама зе дийзад са: эггара цIенагIа, хозагIа хила езача моттигашка, во хьаж йоагIаш хул. Массехк шу хьалха Магасерча «Гурманашта лаьрхIа» йолча тиканнеи кафенеи юкьехьача, мераж дIакьовла езаш хулар, сов во хьаж цигара хьайоагIаш. Ара а истолаш, ГIандаш оттадаь, цига наха хIама дуаш моттиг яр.

Из хьаж йолча-м, ара меттел, чухьнахьа а хIама дуалургдацар цхьанне а. Бакьда дукха латтанзар цига во хьаж, хетаргахьа, оарцагIбаьннача кафе

хьакимаша никъ лехар из дIаяккха, хIана аьлча цунга хьежжа хила тарлора уж болча чубоагIа хIама дуараш. ГIадоагIаш долча шайна-кайна Iаткьа тарлуш дар цу тайпара хьал. Баркал хилда ханнахьа цу ГIулакхага хьежарашта, хала дар цу юххе бодача ГIашлой новкьа ГIолла ГIехвала а.

Амма духхьал из цаI хинна Iацар вайцига наха дегаза хеташ йола моттигаш. Наьсарера кьаьна автовокзал дIа а яьккха, хьайир «Арбат». Цун коа нах Iохувша ГIандаш, кафе, ловзарий залаш, кхьиметтел ресторан яр. Бакьда цхьа ах шу хьалха, цу коа Московски улицагахьара дIачуваньнача сага, мералургаш йоаттIае санна, хьакхетар геттара во,

начIаса хьаж. Цига йоахкача латокашкара хьалгьухар из. Цкьаза, цунна гаьнавалар духьа, гобаккха ваха везаш хулар, цу коа дIачуца вала ГIерташ. Из моттиг а ГIехьарча хана меттаенай, тоаяь хила еза хьаж хьауха моттигаш.

ЦIаккха метта ца йоагIаш, автобуса чу багIача наха меражаш дIакьувлаш я вайцигара цхьаккха моттиг. Экажкьонгий-Юртара Магасе водача новкьа «Промжил-базанна» хьалмагIаваьлча, ГИБД пост латтача дIахьовзале, хьакхет из хьаж, дерригача дуненах а, республика а, цун столицах а догьеккхийташ. Из цига латта дукха ха я, сона ховчох а, 15 шу даьннад цу моттиге кхача наха во хьадж хьаьтталу. Вайна воашта новкьа хиларал совгIа, доккха эх да из арахарча ГIабаьккача нахах. Вай дерригача кьама а догьеккхал хIама да из. Укхаза цхьа хIама дагадох сона. Цкьа Сипсой-ГIалий ГIа вахар со, массехк шу хьалха. «Газелаш» сецача ГIехьарча останове яр нах «ара уха» моттиг. Из бIаргайначул ГIехьагIа, кхь Сипсой-ГIалий ГIа ваха догдагIац са.

Магаса юххе цу тайпара хьаж а ухаш, цига ГIолла

ГIехьувлача хьакимех йоккха тамаш ю аз. Цига лелача «Наьсаре-Эккажкьонгий-Юрт-Магас» яхача маршрут-ни автобуса водителаш а чоагIа раьза боацаш ба цу ГIулакха.

Дийнахьа массехказа из хьаж ла езаш хул уж. Цу хьажал а чоагIагIа аз тамаш еш да цхьаккха хIама. Из эггара чоагIагIа йоагIача моттиге дIа а айтте, нарсаш, помидораш, Iажаш, баьцакомараш, хьонк, харбазаш, пастанаш, кхьдола кхачан товараш доккаш латташ хул шоай машенашца ГIабаькка нах. Хьанна могоаргда цига юхасеца, царгара хIама эца? Moge а, вIаштIехьа волча сага-м могоаргдац. Кхьчыхьа, цIенагIа йолча моттигашка дIа а айтта, йохка мегаций цар шоай хIама?! Цу хьажох а ха ма дезий, феца микробаш йолга. Цул совгIа, царех бехк хIана баккхац цу ГIулакха ГIахьажа безача болхлоша?

Сона эггара новкьагIдар да, цу тайпарча хIамах журналиста йоазув дича, из ше а цо даь йоазув а вай моттигерча хьакимаша вIалла теркалдеш цахилар. Сенна язду ер ГIаккха? Лелийтаргба-кх цу воча хьажан юкьегIолла, царна из иштта хоза хете.

«Опиум юараш» яха сурт. 1868 ш.В. Верещагин

**Наркотикаш
лелаерашца, уж
йоаржаерашца;
кЪОВСАМ
лоаттабу Ди
белгалду**

Султиганаькъан Йоакъап

**ГалгIайче, Россекхыча
регионашка санна, ал-
тинга бетта 26-гIа ди
белгалду наркомане-
ца кЪовсам лоаттабу
Ди санна. Цунца дув-
задenna наха юкье
лаьрххIа бола болх
дIахьу, из зулам дар-
жаргдоацаш. Шоаш
къамаьл деш, хоамий
болх дIахьоча вика-
лаша тайп-тайпарча
кхетаченашка белгал-
доаккх, наркомане-
ца кЪовсам лоаттабар
мел лоархIаме да, цар
латта хьал довзийт де-
шархошта, студен-
ташта, моттигерча
дукхагIболча наха.**

«Цу дийнахьа царна
дувц, наркомане моллагIа
чIоагIа юкьярло йоха-
еш хиларах, цIена вахар
дIадахьа дезарах, ма
хулла цу унзарча зулама
духьальотта везарах», —
аьлар Наьсарен-Шахьара
вахархочо, ше «Сердало»
газетага къамаьл деш.

Говзанчаша яхьахоч,
наркоманена духьала
кЪовсам лоаттабара де
дезар да, даим унахцIена
вахар леладара, наркоти-
кашца кЪовсам лоаттаба-
ра нах тIахьехар. Нагахьа
санна цу унзарча наькъ
тIа ваьнна саг е из эцаш-
йоькаш ваьр гучавоале,
цунна набахте токхар-
гIйола ха тоха еза законо
дIадеххача беса, пачча-
хьалкхено тIахьожам ло-
аттабе беза наркотикаш
лелаерашта, царна дарба
де деза, уж цу унах бер-
заргболаш.

Наркотикаша доккха
зулам ду моллагIа йолча
юкьярлонна. ГалгIайче
тахан дукха дезал ба,
цу тайпара ийрча лазар
шоай цIагIа чудена хи-
ларах, из дика довзаш,
царна дика хов наркоман
нийсача новкъа ваккха
мел хала да.

Наркомани селхан, тахан, кхоана

Нах боабеча лазарах лаьца

Гарчакханаькъан Сали

Сона дагадоагIача хана денз,
вай мехка дувцаш хьадоагIа
наркоманеца кЪовсам лоат-
табара дош. Сога хьаттача, цу
нахаца кЪовсам лоаттабе хала
а дацар, хIана аьлча хIара
юрта, кхьметгел шахьар тIа
дика бовзаш бар цунца бов-
забenna нах. Уж шин даькъа
бекъалора. ЦаIаш бар шоаш
озаш-етташ, вожаш бар йох-
каш-эцаш. Шаьккха тайпа ма-
лашб Iаьдала дика а ховра.
Маха тохар дуккхача наха во-
взаш хилча, Iаьдала ца ховш
хила йиш йий из? Яц. Укха-
за дагадох сона гIалгIай шира
кица, «Шиннена хезар, юрта
а хов», йоах цо. Цул совгIа, из
санна дола хIама чукъовла-
луш а хилац вай къамаьл вола
саг, цхьаннахьа мотт ца теха-
ча Iелуц.

Бакъда уж а вожаш а
Iаьдало лийцаб оалаш хаза-
цар сона хьалха, шоай ханна-
хьа наркотикашца вувзавенна-
ча сага наIарга дIа а бахе, шо-
ашта доагIа ахчан даькъа хьа
а ийце, дIаболх, оалар царех.
Сона сайна из бIаргадайнадац,
бакъдар аьлча, амма берригача
мехко дийцар цу тайпара маIан
долаш дар. Цудухьа каст-каста
бовра цу хана кагий нах, юкье-
рча шерашка этга маIа нах.
Кхалнаха наркотикаш цу хана
лелаяцар, увзацар, бакъда йох-
кара юкье-м уж а хийла нийс-
лора, шортта ахча а Iоадаь,
бIаьхий хила дагахьа. Гуча-
хьа царна аькхваха йиш яцар,
тIаккха из бокъонца дола дов
дар. Аькхводе а ца воде а цох
хьабала пайда а бацар, Iаьдало
а царга хIама ца оалаш хилча,
фу дергда Iа царна? ХIаьта а
наха новкъа бар уж.

Царгара «лазар» шоай деза-
лашка далар кхерар, воча сагах
дIакхийтача водар мара Iомаде
йиш мичай. Наха шоаш цхьаца
кЪовсам лоаттабара цу тайпар-
ча зуламхошца. Саг еха баха-

ча, царга «ак» оалар, зIамигача
сагах а цун цIенах а фу доалл
ховш. Саг мишта йохийт Iа, на-
гахьа санна хьайна белггала
наркоман из волга ховш хилча.
Кхалсага ираз доаде ца во-
алле, яхийта йиш-м яц, дезал
хIаьта а хург мичаб цардох.
ШоллагIдале, мехко ваIад яьяр,
цу тайпарча новкъа ваьнна саг
мурдаша бусалба IаьдалагIа
доагIача беса дIа ма воллал-
ва, аьнна. Цхьан юкья лаьтта а
лаьтгар из ваIад, дIакхайкаььча
тайпара кхоачашьеш. Ци йоак-
кхаргьац аз, иштта мурдаша дIа
ца боккаш бита нах а бар; шоай
тайпан, коарча наха дIабекхар
уж. Из ийрча хIама да. Цу тай-
пара хIама шийна тIа ца кха-
чийта, ший цIа нахал ца дак-
кха дуне мелд ада мегаргва, то-
авала гIерташ. ХIаьта а уж нах
вайна юкьера дIабоалаш бацар,
шоашта молха-маха эца хIама
доацаш бисача, хийрача наьха,
гаргарча наьха, кхьметгел
шоай цIагIара хIама локъбай-
ийя, ехке, цох хьайцар нарко-
тикех дIадохийтар. Цу тайпара
цхьа саг цIагIа хилча, берригача
дезалга бала, сагото кхоачар,
даь-наьна юхьIаьржйора цар.
Укхаза дагайох сона вай халкъа
багахбувцамцара цхьа байт. Цо
йоах:

«Даьна — бала, нанна —
гIайгIа,
Шарна варна, шарна варна.
Кхуврчара шелал, пхьегIа
ТIара белам,
Волчоа — белхам, воаццоа —
белам,
Шарна варна, шарна варна.»

Иштта хьал отт, цаI хинна а
норкоман волча дезале. Дукха
кагий нах байра са ханара а сол
боккхагIа-зIамагIа а Наьсаре
60-ча, 70-ча шерашка. ЦIаьхха
веннав оале а, наха ховра царга
енар малагIа Iоажал я. Сона нов-
къа дар уж бовш, хIана аьлча
царех хIаранех цIена тIехье,
ца дизза дезал хьабала тар-
лора, цу зуламца цар хьоашал

тессадецаре. ДегIамаш-кепаш
йолаш, дикача тайпан юкьера
хьа а баьнна, кагий нах бар уж.
Кхом беций цар тIаккха? Уж
шоаш эшабenna ца Iеш, къаман
нах а ма эшалоь царца цхьана.
Цу хьакъехьа къаьнара газет
дешаш вагIаш, паччахьалкхен
кулгалхочун гIонча йолча хана
Матвиенко Валентинас аьнна
дувцаш, лоацца йоазув дийшар
аз, «ХIанз а тIехьа дац» яхача
газета тIара. Хьож вай 2002
шера вай мехка лаьтта хьал
мишта хиннад: «Къаьстга а са-
готдайтача моттигах я нарко-
мани кЪонлуш хилари цунца
дувзадenna СПИД даржаш хи-
лари. «Иштга хургда аьнна
хьалха хьакхайкадаь хинна-
чул а сихагIа дегIаухаш латт,
СПИД кхийтта, цамогаш болча
наьха таьрахь». Из аьлар РФ ви-
це-премьера Матвиенко Вален-
тинас. Цо яхачох, 1999 шера
Россе СПИД долаш дIаязвэь
хиннав 18 эзар саг, хIаьта 2021
шера цу лазарах могош боацци
наьха дукхал 85 эзарга кха-
чай. Россекх нах дукха бов, демо-
графегулаькх кIалдусаш латт.
Бовш бола нах 17 дукхагIа ба,
керда малхабоаларел».

Иштта яр ала мегаргда сел-
хане. Миштай тахане? Тоаден-
над аьнна гIадваха хIама дац.
Из ха йиш я вай телевидене пе-
редачашка, газетий оагIонашка
хьежача. Каст-каста Наьсарен
а МагIалбика а кхалешка
этгача хьалех дувцаш хул,
«Сердало» газета тIа кепе этта
ГIазданаькъан Ахьмада, Султи-
ганаькъан Йоакъана йоазош.
Вайцигара а араьхара тIаиха а
нах лувц бокъонаш лораераша,
героин а кхьйола наркотикаш
а гучаьйле. ТIехьара аз дийша
йоазув хетадаь дар, героин а
йоаккхаш, лаьчаца сага. Цун-
гара хьаяьккхар яр 100 грамм.
Цох бIаь даькъа даь, докха ваь-
ллаь из. Вешта аьлча, бIаь сага
дохьаж дала лерхIаш хиннав
зуламхо. Из хьалаьцаь, бакъ-
да мел дукха ба уж хьа ца лув-
цаш а. ХIаьта цар толхаьеш,

хIалакбеш латтараш бIаьзза
дукхагIа ба. Таханара хьал
дикагIа довзийташ ба укх бетта
хьалхарча дийнахьа «Сердало»
газета тIа араьаьнна укх тай-
пара хоам: «...Россе МВД Мал-
гобекски МО болхлоша, шоай
балха декхар кхоачашдеш, кхе-
рамзлен болхлошца цхьана,
МагIалбик-Шахьаре, Лологоева
урамагIа хьалаьца, бокъонаш
лораяра отделе Iочувигар цхьа
саг, чухьежачул тIехьагIа цун-
гара 0,95 грамм мефедрон яь-
ккхар...»

Из кIориг а долаш да цхьа-
дола хIамаш. Ахча мерзден-
наца наьха ког дIакхеташ хул
цкъаза. Къаьстга а новкъа
хул, уж кхалнах хилча. Вайча-
рех фу хургда хац сона, бакъ-
да Москве 3 кийла героин а йо-
аккхаш, лаьчаца шин кхалса-
га 15 шу суд хьожаяь хиннай.
Цу кхалнаха шоай ираз доа-
даьд. Россекх гIолла наркотикаш
етташ-озаш, эцаш-йохкараш
дIалаьрхIача, хьалхарча мотти-
ге я Приморски край, шоллагIа
йоагIа ПалгIайче, дIахо — Жуг-
тий автономни округ, Хабаров-
ски край, Кургански область.

Иштта я наркомане таха-
не. Кхоане вай кара а цу наьха
шоай кара а я эггара хьалха.
Ханнахьа совца моге, нийса-
ча новкъа боале, вайна а шо-
ашта а дикахетар ду цар. Кхета
ца кхеташ, дIахо а кум гульеш
дIаболхе, из мехка тIакхелла
гIайгIа а сагото а я. Уж нах
вайна юкье ба, вайна уллуь лел.
Цар воча гулаькашта сунт тоха
хьажа веза ший къам, мохк,
яхь яха дешаш дагадоагIаш
мел вола саг. Лораша яхачох,
уж бовза хала а дац. Басил-
гаш сийрда-це хулаш, бIаргий
кIоагаш шерлуш, ший тайпара,
шоакъ еча санна, белаш хул уж.
Цул совгIа, шоай ординга кхь-
бараш юкьеоза ловш а хул, нар-
котикаш царна мерзеш. Лора-
луш хила деза цу унах, воаш
лоралуш хуле, дезал а гона-
хьарбараш а лорабергба вай. Из
диц ма де!

14 ДОКУМЕНТЫ

Извещение о проведении торгов в электронной форме по продаже арестованного имущества.

1. Организатор аукциона, продавец: Территориальное управление Федерального агентства по управлению государственным имуществом в Республике Ингушетия (далее — ТУ Росимущества в РИ, Организатор торгов)

2. Форма аукциона: аукцион в электронной форме, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества (далее — аукцион, торги).

3. Место проведения аукциона: аукцион проводится на электронной торговой площадке «Сбер А» (АО «Сбербанк-АСТ»), в сети Интернет по адресу www.utp.sberbank-ast.ru (далее — ЭТП «Сбербанк-АСТ», ЭТП).

4. Дата и время начала приема заявок на участие в аукционе — 30 июня 2023 г. с 09:00 по московскому времени.

5. Дата окончания приема заявок на участие в аукционе — 17 июля 2023 г. до 18:00 по московскому времени.

6. Время и место приема заявок - заявки подаются круглосуточно в период с начала приема заявок до окончания приема заявок через электронную торговую площадку «Сбербанк-АСТ» в соответствии с порядком, указанным в настоящем извещении, размещенным на официальном сайте Российской Федерации для размещения информации о проведении торгов (www.torgi.gov.ru), и на сайте ЭТП «Сбербанк-АСТ», а также в соответствии с регламентом ЭТП «Сбербанк-АСТ».

7. Дата, время и место подведения итогов приема заявок на участие в торгах — 18 июля 2023 г. в 10:00 по московскому времени по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Победы, д. 3.

8. Дата, время и место проведения торгов (подведения итогов торгов) — 20 июля 2023 г. в 10:00 по московскому времени на ЭТП «Сбербанк-АСТ».

9. Правовое основания для проведения торгов и правовое регулирование:
Настоящий аукцион проводится в соответствии с положениями Гражданского кодекса Российской Федерации, Федерального законом от 16 июля 1998 г. № 102-ФЗ «Об ипотеке (залоге недвижимости)» и иными нормативными правовыми актами Российской Федерации, а также регламентом электронной торговой площадки, размещенным на сайте www.utp.sberbank-ast.ru в подразделах «Информация», «Регламент работы ЭТП», «Инструкции», «Информация по ТС», «Регламент ТС», «Инструкции по работе в ТС», иными локальными документами ЭТП.

II. Сведения о выставленном на торги имуществе
Лот № 1: заложенное недвижимое имущество должника Булгучевой А.М.: нежилое помещение (магазин), общая площадь 18 кв.м. кадастровый номер 06:05:0100005:737. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Каргоева, 154. Начальная цена продажи - 950 000 (девятьсот пятьдесят тысяч) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 45 000 (сорок пять тысяч) руб. Шаг аукциона - 10 000 (десять тысяч) руб.
Основание для продажи - постановление СПИ МОСП по ИОИП УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева М-Б.И. от 24.04.2023 г. № 10524.
Лот № 2: заложенное недвижимое имущество должника Аушевой Х.Х.: нежилое здание (склад) литер А, общая площадь 140 кв.м, кадастровый номер 06:05:0100010:4038, нежилое здание (склад) литер Б, общая площадь 210 кв.м, кадастровый номер 06:05:0100010:4848 и земельный участок площадью 682 кв.м, кадастровый номер 06:05:0600006:857. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Цветочная, д.16 б. Начальная цена продажи - 3 600 000 (три миллиона шестьсот тысяч) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 150 000 (сто пятьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 30 000 (тридцать тысяч) руб.
Основание для продажи - постановление СПИ МОСП по ИОИП УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева М-Б.И. от 24.04.2023 г. № 10507.
Лот № 3: заложенное недвижимое имущество должника Кодзоева Р.А.: нежилое здание литер Г3, общая площадь 305 кв.м., кадастровый номер 06:04:0500001:7691 и нежилое здание литер А, общая площадь 70,7 кв.м., кадастровый номер 06:04:0500001:6877. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, Назрановский район, с.п. Кангышево, ул. Грейдерная, 29. Начальная цена продажи - 2 007 587 (два миллиона семь тысяч пятьсот восемьдесят семь) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 100 000 (сто тысяч) руб. Шаг аукциона - 20 000 (двадцать тысяч) руб.
Основание для продажи - постановление СПИ МОСП по ИОИП УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева М-Б.И. от 15.03.2023 г. № 6/н.
Лот № 4: заложенное недвижимое имущество должника Богатырева М.Г.: нежилое помещение (ферма) литер А, общая площадь 675 кв.м., кадастровый номер 06:02:0300003:3917, нежилое помещение (ферма) литер Г2, общая площадь 1029, 2 кв.м., кадастровый номер 06:02:0300003:4195 и право аренды на земельный участок общей площадью 334758 кв.м, кадастровый номер 06:02:0000004:87. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, Сунженский район, ст. Троицкая, ул. МТФ-1. Начальная цена продажи - 18 209 520 (восемнадцать миллионов двести девять тысяч пятьсот двадцать) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 900 000 (девятьсот тысяч) руб. Шаг аукциона - 100 000 (сто тысяч) руб.
Основание для продажи - постановление СПИ МОСП по ИОИП УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева М-Б.И. от 24.04.2023 г. № 10503.
Осмотр имущества по предварительной договорен-

ности с судебным приставом исполнителем МОСП по ИОИП УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоевым М-Б.И. по адресу: РИ, г.Магас, ул.Кулиева, 8 и (или) по тел. 8(8734) 55-19-56.

11.Общие условия:
- внести задаток на счет указанный в настоящем информационном сообщении;
- в установленном порядке подать заявку (заявление) по форме, представленной в приложении к настоящему информационному сообщению с приложением пакета документов:
Заявление на участие в аукционе должно содержать следующие сведения:
- для юридических лиц: фирменное наименование (наименование), сведения об организационно-правовой форме, о месте нахождения, почтовый адрес, банковские реквизиты;
- для индивидуальных предпринимателей: фамилия, имя, отчество (если имеется), паспортные данные, адрес места жительства, банковские реквизиты;
- для физических лиц: фамилия, имя, отчество (если имеется), паспортные данные, адрес места жительства, банковские реквизиты.
- В состав заявки входят следующие документы:
- для юридических лиц: заявление на участие в торгах; полученную не ранее чем за шесть месяцев до даты размещения на официальном сайте торгов извещения о проведении аукциона; выписку из единого государственного реестра юридических лиц или нотариально заверенную копию такой выписки; заверенные копии учредительных документов заявителя; письменное решение соответствующего органа управления заявителя, разрешающее приобретение имущества, если это необходимо в соответствии с учредительными документами; документ, подтверждающий полномочия лица на осуществление действий от имени заявителя; заявление об отсутствии решения о ликвидации заявителя - юридического лица, об отсутствии решения арбитражного суда о признании заявителя - юридического лица банкротом и об открытии конкурсного производства, об отсутствии решения о приостановлении деятельности заявителя в порядке, предусмотренном законом; документ, подтверждающий статус юридического лица (для нерезидентов РФ); декларация о соответствии требованиям п. 5 ст. 449.1 ГК РФ (в письменном виде, в свободной форме);
- для индивидуальных предпринимателей: заявление на участие в торгах; полученную не ранее чем за шесть месяцев до даты размещения на официальном сайте торгов извещения о проведении аукциона выписку из единого государственного реестра индивидуальных предпринимателей; нотариально заверенная доверенность на лицо, уполномоченное действовать от имени заявителя; заявление, об отсутствии решения арбитражного суда о признании заявителя - индивидуального предпринимателя банкротом и об открытии конкурсного производства, об отсутствии решения о приостановлении деятельности заявителя в порядке, предусмотренном законом; декларация о соответствии требованиям п. 5 ст. 449.1 ГК РФ;
- для физических лиц: заявление на участие в торгах; копия паспорта заявителя (все листы); нотариально заверенная доверенность представителя физического лица; декларация о соответствии требованиям п. 5 ст. 449.1 ГК РФ;
- для иностранных граждан и иностранных юридических лиц: заявление на участие в торгах; надлежащим образом заверенный перевод на русский язык документов о государственной регистрации юридического лица или физического лица в качестве индивидуального предпринимателя в соответствии с законодательством соответствующего государства и документов, удостоверяющих личность физического лица; нотариально заверенная доверенность представителя физического лица; декларация о соответствии требованиям п. 5 ст. 449.1 ГК РФ. Согласно п. 5 ст. 449.1 ГК РФ в публичных торгах не могут участвовать должник, организации, на которые возложены оценка и реализация имущества должника, и работники указанных организаций, должностные лица органов государственной власти, органов местного самоуправления, чье участие в торгах может оказать влияние на условия и результаты торгов, а также члены семей соответствующих физических лиц.
- платежное поручение с отметкой банка. Опись представленных документов.
Указанные документы в части их оформления и содержания должны соответствовать требованиям законодательства Российской Федерации.
Документы, содержащие помарки, подчистки, исправления и т. п., не рассматриваются.
Одно лицо имеет право подать только одну заявку в отношении одного лота в рамках одной процедуры торгов.
Претендент не допускается к участию в аукционе в случаях:
- подачи документов с нарушением срока, установленного настоящим извещением;
- несоответствия представленных документов требованиям, установленным законодательством Российской Федерации и настоящим извещением;
- представленные документы не подтверждают право претендента быть покупателем в соответствии с законодательством Российской Федерации;
- подачи заявки на участие в торгах лицом, не уполномоченным претендентом на осуществление таких действий;
- не подтверждения поступления в установленный срок задатка на счет, указанный в настоящем извещении;
- подачи заявки на участие в торгах не по установленной Организатором торгов форме;
- непредоставления документов, определенных настоящим извещением;

- указания в заявке на участие в торгах недостоверных сведений.

11.Порядок внесения задатка:
Заявители обязаны внести задаток в необходимом размере до окончания приема заявок.
Задаток должен быть внесен в размере, указанном в извещении по реквизитам универсальной торговой платформы ЗАО «Сбербанк-АСТ»:
ПОЛУЧАТЕЛЬ:
Наименование: ЗАО «Сбербанк-АСТ»
ИНН: 7707308480
КПП: 770701001
Расчетный счет: 40702810300020038047
БАНК ПОЛУЧАТЕЛЯ:
Наименование банка: ПАО «СБЕРБАНК РОССИИ» Г. МОСКВА
БИК: 044525225
Корреспондентский счет: 30101810400000000225
Назначение платежа: «Перечисление денежных средств в качестве задатка (ИНН плательщика), лот №___, извещение №___, НДС не облагается»
Указанное извещение является публичной офертой для заключения договора о задатке в соответствии со ст. 437 Гражданского кодекса РФ.
Денежные средства, перечисленные за участие в аукционе третьим лицом, не зачисляются.

VI. Порядок возврата и удержания задатка
3.1 Денежные средства, внесенные в качестве задатка на участие в аукционе победителем торгов, зачисляются в качестве оплаты покупной цены имущества. При неперечислении покупателем покупной цены в срок, он считается уклонившимся от заключения договора. В случае уклонения победителя аукциона от заключения договора задаток не возвращается.

Возврат задатка осуществляется универсальной торговой платформой ЗАО «Сбербанк-АСТ» в соответствии с регламентами универсальной торговой платформы ЗАО «Сбербанк-АСТ» и торговой секции «Приватизация, аренда и продажа прав», размещенными на сайте <http://utp.sberbank-ast.ru/> в разделе «Универсальная торговая площадка» и в подразделе «Информация по ТС» раздела «Продажи» - «Приватизация, аренда и продажа прав» соответственно, и иными нормативными документами универсальной торговой платформы.

V. Прочие условия:
Информация о торгах размещена на официальном сайте Российской Федерации www.torgi.gov.ru в сети интернет, на сайте www.rosim.ru.
Ознакомиться с проектом договора купли-продажи заинтересованные лица могут на сайтах <http://utp.sberbank-ast.ru/>, а также в рабочие дни с 10.00 до 16.00 по адресу организатора торгов: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Победы, д. 3. Контактное лицо Организатора торгов: Беков Хамзат Юсупович, тел. (8732) 22-61-72.
Победитель торгов уплачивает Организатору торгов сумму покупки за вычетом ранее внесенного задатка в течение 5 рабочих дней с момента подписания обеими сторонами Протокола на счет:
Получатель: Территориальное управление Федерального агентства по управлению государственным имуществом в Республике Ингушетия;
ИНН - 0608014952; КПП - 060801001.
Расчетный счет: 03212643000000011400;
Кор/счет: 40102810345370000027;
Лицевой счет для учета операций со средствами, поступающими во временное распоряжение - 05141A26680;
Банк получателя: ОТДЕЛЕНИЕ - НБ РЕСПУБЛИКА ИНГУШЕТИЯ/УФК по Республике Ингушетия г. Магас; БИК: 012618001;
ОКПО: 15073973; ОКТМО: 06000001; ОГРН: 100608000646; код НПА 0001.
В течение пяти рабочих дней с момента внесения покупной цены лицом, выигравшим публичные торги, Организатор публичных торгов заключает с ним договор купли-продажи. Этот договор и протокол о результатах публичных торгов являются основанием для внесения необходимых сведений в Единый государственный реестр недвижимости.
Договоры купли-продажи на доли в праве собственности по недвижимому имуществу подлежат нотариальному удостоверению. Расходы по нотариальному удостоверению договора несет лицо, выигравшее торги.
Право собственности на имущество переходит к покупателю в порядке, установленном законодательством РФ. Расходы по оформлению права собственности возлагаются на покупателя.
Организатор торгов оставляет за собой право снять выставленное имущество с торгов по указанию судебного пристава-исполнителя. Все вопросы, касающиеся проведения аукциона, не нашедшие отражения в настоящем извещении, регулируются в соответствии с законодательством Российской Федерации.
Согласно ст.35 п.3 Семейного кодекса Российской Федерации от 29.12.1995 № 223-ФЗ, ст.26, 28 Федерального закона от 13.07.2015 № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» победителю торгов в день подписания Договора купли-продажи необходимо предоставить нотариально удостоверенное согласие супруга (и).
Согласно п.6 ст. 57 ФЗ от 16.07.1998 № 102-ФЗ «Об ипотеке (залоге недвижимости)» выигравшим публичные торги признается лицо, предложившее на публичных торгах наиболее высокую цену за продаваемое имущество. Это лицо и организатор публичных торгов подписывают в день их проведения протокол о результатах публичных торгов. Уклонение кого-либо из них от подписания протокола влечет последствия, предусмотренные пунктом 5 статьи 448 Гражданского кодекса Российской Федерации.

ГалгIайче чIоагIа догIаш хила мегаш да, цу юкье ша а тохаш

Султиганакъан Йоакъап

Алтинга бетта 22 дийна-хьа чIоагIа догIаш делха тарлуш да, цул совгIа, ша тохаш. 23-ча ден-бийсан цхьайолча моттигашка ша а тохаш, доккхий догIаш делхаш, 25 метр секунда мух хьокхаш хургья, аьлар «Сердало» газетата ГалгIай Республикан хатарашка къа-хьегача наха.

«Хин юхе нийсвелча, фийла хила веза, цунах зулам доалаш хилара теркам бе беза: хий цIаьхха айдала тарлу, догIаш чIоагIа делхаш хилча, цул совгIа, лоамашкарча моттигашка гувнаш тIара Им я тарлу», — аьлар ГалгIай Республике гIолла йолча Россе МЧС ГУ болх бераша.

Дукха ха йоацаш, Iаьржа хий денача моттигашка ба-хача нахага хоам бу, цIаьхха, из хьал отте, ер телефонаш хьатохар дехаш: 8 (8734) 55-99-99, «112». Диц ма де, доккхача хиво доккха зе де тарлуш хилар.

ГалгIайче дIахьош я «Кьонала беш» яха яхь

Гаьгенакъан Мартина

ГалгIайче «Кьона-ла беш» яха республикански яхь дIахьу кагирхой гIулакхашта йолча комитето, аьлар «Сердало» газетата из вIашагIеллараша.

«Яхьа маIан — пхе минота хургIолаш ролик яккхар, дакъа лоацаш вар беша воаллаш, беррига баьцовгIашцара болх хьа-гойташ хила беза.

Видео дIаяхьийта еза Социальни буьзамашка гIолла «СадМолодостИнг» хэштег йолаш. Дакъа лаца дехараш дIачудала таро йолаш ба, карарча шера тов беттага кхаччалца, 14-35 шу даьннараш. Яхье котбаьннараш хьакхайкабергба ардара бетта цхьоалагIа дийнахьа», — аьлар ГалгIай Республикан кагирхой комитете.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат №06ББ 0010913, выданный СШ №3 с. п. Троицкое в 2009 г. на имя Харсиева Магомеда Хусеновича, считать недействительным.

Вай боксёраш котбаьлар, Шолжа-ГIалий тIа хиннача чемпионате

Гаьгенакъан Мартина

ГалгIайчен спортсменаш СКФО гIолла йолча бокса чемпионате котбаьлар. Из дIайихьар Нохчий Республике 19-40 шу даьннарашта юкье, аьлар «Сердало» газетата ГалгIай Республикан спорта министерствон зарбан болх лелабераша.

«Итт спортсменах бархIнена майдилгаш елар. Местой Мухьмада (75 кг), ГIайтакханаькъан Мовлат-Гире (63 кг) дошув даьккхар. Цар тренераш ба Местой Макшарип, Хамхой Iаддал-Къаьдар.

Дотув даьккхар Гардананаькъан Иумара, Iаьленакъан Мухьмада,

цар цу яхьашка дакъа лаца кийчо яьар; Овшанаькъан Тимура, Янданаькъан Мухьмада, Iалбакханаькъан Ахьмада кулгал деш.

СКФО чемпионате ГалгIайченна спортсменаша ийъ борза майдилг яккхар, царех ва Евкураанаькъан Термарлан, Леймой Мовсар, МургIастанаькъан Лом-Iаьла,

Пхьиленакъан Мовсар.

Спортсменаш Iомалуш ба, тренераша Баденаькъан Адама, Иленаькъан ИсмаIала, Дзовранаькъан Мухьмада, Местой Макшарипа кулгал деш. Шолжа-ГIалий тIа котбаьнна беррига кагий нах дакъа лоацаш хургба, Хабаровске дахьоргIолча Россе чемпионате», — йоах хоамо.

Илдарха-ГIалан кагирхой тIема-спортивни яхьаш

Султиганакъан Йоакъап

ГалгIайчен Илдарха-ГIалий тIара кагирхой бийхабар аьтинга бетта 24-ча дийнахьа тIема-спортивни яхьашка дакъа лаца, шоашта цу даькье фу карагIдоал хьажа.

Цигара мэри яр уж яхьаш дIахьор. Эбарга-Юрта латгача 503-ча мотострелкови бIун лаьрххIаца гIирсащца кийчдаьча даькь тIа кьовсабелар доакъашхой, аьлар «Сердало» газетата шахьара администраце.

«Яхьаш дIахьош, кагирхой хьежар кхакъ тайпара декхараш шоашта кхоачашде могий: латгаш йолча хьежорга герз тохар, дIандарг кхоссар, тIема хьисапера эстафета (вадар 400 метр, автомат вIашагIьяьккха юха вIашагIюллар)», — йоах хоамо.

ДикагIбола яхьа доакъашхой мах болча совгIаташца белгалбир.

«Шахьара бахархой тIахьийхар, физически кий-

чонга диллача, шоашта фу карагIдоал хьаьара. Из моттиг дIайолаелар 11.00 даьлча.

Яхьашка дакъа лацарца дувзадenna хаттараш хуле, теле-

фон дIатоха мара езацар укх номерах: 8 963 399-77-71», — йоах Илдарха-ГIалий тIара бенача хоамо.

Уж мо йола яхьаш дIаяхьар

чIоагIа лоархIаьме да физически а тIема а оагIонашца диллача, кагирхошта юкье хургболча Даьхен бIухошта дикагIйола оамалаш Iомаяра.